RINGERIKE KOMMUNE

Kommuneplanens arealdel 2018-2030

Høring og offentlig ettersyn m/rådmannens kommentar (2017)

Forord

Høring og offentlig ettersyn av planforslaget

Kommuneplanens arealdel 2018-2030 var på høring og offentlig ettersyn i perioden mai – september 2017. Det er ved høring og offentlig ettersyn at statlige og regionale myndigheter kan fremme innsigelse til planforslaget. Privatpersoner og andre kan komme med merknader til forslaget. Det kom inn en rekke høringsuttalelser til planforslaget. I dette dokumentet er hver enkelt uttalelse oppsummert og kommentert av rådmannen. Dersom rådmannen anbefaler at det skal gjøres endringer i planforslaget som følge av uttalelsen, er dette angitt i egen kolonne. Uttalelsene er sortert etter følgende type uttaleparter:

- Statlige og regionale myndigheter
- Nabokommuner
- Ringerike kommune, interne fagområder
- Lag og foreninger
- Lokale politiske partier
- Private

Innsigelser

For å sikre at nasjonale og regionale interesser blir ivaretatt, kan statlige fagmyndigheter og fylkeskommune fremme innsigelse til planforslaget. Nabokommuner har innsigelsesrett når planen påvirker viktige forhold i nabokommunen. En innsigelse skal begrunnes og gjøre rede for de statlige føringene som ligger til grunn for innsigelsen. Dersom kommunen ikke tar hensyn til innsigelsen, skal fylkesmannen mekle. Dersom innsigelsen står ved lag etter at kommunestyret har behandlet planen, så er ikke kommunestyrets planvedtak endelig. Saken må da sendes til fylkesmannen, og videre til Kommunal- og moderniseringsdepartementet for avgjørelse. Departementets avgjørelse kan ikke påklages. Ved høring og offentlig ettersyn foreligger det innsigelse fra fem myndigheter:

- Buskerud fylkeskommune
- Fylkesmannen i Buskerud
- Norges vassdrags- og energidirektorat

- Statens vegvesen som fylkeskommunal vegmyndighet
- Statens vegvesen som statlig vegmyndighet

Samordningsforsøk

Buskerud deltar i regjeringas forsøksprosjekt med samordning av statlige innsigelser. I dette forsøket skal fylkesmannen som samordningsmyndighet påse at innsigelser fra statlige fagetater er tydelig forankra i lov, forskrift eller retningslinjer. Fylkesmannen skal også samordne planfaglige råd. Fylkesmannen skal foreta en samla vurdering av alle innsigelser, og ta stilling til hvilke innsigelser som skal fremmes. Fylkesmannen har anledning til å avskjære en innsigelse på visse betingelser.

Buskerud fylkeskommune og Statens vegvesen som fylkeskommunal vegmyndighet er ikke en del av samordningsforsøket. Fylkesmannen i Buskerud har i denne saken vurdert innsigelsene som er fremmet av Statens vegvesen som statlig vegmyndighet, Norges vassdrags- og energidirektorat og Fylkesmannen. Fylkesmannen har ikke funnet grunnlag for å avskjære noen av innsigelsene, og mener planforslaget strider mot nasjonale og viktige regionale interesser. Fylkesmannen forutsetter at kommunen følger opp innsigelsene, og samarbeider med de ulike etatene for å finne løsninger. Dersom partene kommer til enighet, er det den enkelte fagetat som har myndighet til å trekke innsigelsene.

Oppsummering	Rådmannens kommentar	Endringer

Forkortelser brukt i dokumentet

RK = Ringerike kommune, KU = Konsekvensutredning, ROS = Risiko- og sårbarhet, Pbl. = Plan- og bygningsloven

Innholdsfortegnelse

Statlige og regionale myndigheter 7

1. Samordnet uttalelse fra regionale myndigheter v/ Fylkesmannen 7
2. Bane Nor 8
3. Buskerud Fylkeskommune 10
4. Direktoratet for mineralforvaltning 13
5. Forsvarsbygg 14
6. Fylkesmannen i Buskerud 14
7. Mattilsynet 20
8. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) 21
9. Statens vegvesen 22

Nabokommuner 25

10. Hole kommune 25
11. Jevnaker kommune 25
12. Oslo kommune 25

Ringerike kommune, interne fagområder 27

13. Ringerike kommune, Landbrukskontoret 27
14. Ringerike kommune, Miljørettet helsevern 29
15. Ringerike kommune, Teknisk forvaltning 29

Lag og foreninger 30

16. Fossekallen IL og Ringerike o-lag 30

17. Heradsbygda Håndballklubb og Hønefoss sportsklubb 31
18. Miljøvernforbundet Hønefoss 32
19. Norderhov Sogneselskap 33
20. Norsida vel 34
21. Nymoen vel 37
22. Tyristrand Landsbyforening 38
23. Veme menighetsråd 39
24. Vågård vel 40
25. Øyangen vel 40
26. Åsa vel 44
Lokale politiske partier 46
27. Miljøpartiet de grønne, Ringerike 46
28. Ringerike Arbeiderparti 47
29. Ringerike Høyre 48
30. Ringerike Senterparti 49
31. Ringerike Venstre 50
Private 54
32. AKA AS 54
33. Amundsen, Martin 54
34. Andresen, Frode 54
35. Baug, Hanne og Kjell 55
36. Buttingsrud, Lars v/ Fokus Rådgivning AS 56
37. Eid, Tor og Kristin Bjerkestrand 58

38. Eierfellesskapet Berg østre v/Otto Krog 59
39. Fleten, Kaare 61
40. Hafnor og Klækken 61
41. Holte, Anders H. 62
42. Hval, Espen 65
43. Lundberg, Hanna Olaug v/ Marit Brentebråten og Berit Sissel Lundberg 65
44. Martinsen, Johnny og May Aagesen 66
45. Martinsen, Åsmund 67
46. Mathiesen, Christine Næss 67
47. Mohn, Kathinka 69
48. Oppen, Asle og Michael Andreas 69
49. Opplysningsvesenets fond 71
50. Pedersen, Jan og Siv Hege Nordhaug 71
51. Pedersen, Roy og May Janne Botha Pedersen 72
52. REO Bygg AS, Trond Jørgensen 73
53. RingBolig, Robert Junge og Per Olav Nordeng 74
54. Rosenberg, Maria og Øyvind Hansen 74
55. Rua, Siri 75
56. Røseth Hansen, Veslemøy og Thomas 75
57. Røste, Terje 76
58. Simonsen, Peter Aall 77
59. Skogmo, Erik 78
60. Sola, Espen og Tove Smerud 78

61. Solberg, Hans Tollef 79
62. Strande, Per 80
63. Strande, Per og Øystein Frøyshov 81
64. Strømsodd, Kåre og Jorunn, og Bjarne Berger 82
65. Støen, Hans Anton 82
66. Teigland, Dag Olav 83
67. Tronrud Eiendom 84

Statlige og regionale myndigheter

1. Samordnet uttalelse fra regionale myndigheter v/ Fylkesmannen		Endringer	
		Kart	Best.
Bakgrunn: Buskerud er en del av forsøksprosjekt med samordning av statlige innsigelser, som er videreført til 31.12.17. Fylkesmannen har samordningsansvar for innsigelser, og skal påse at innsigelser er forankret i lov, forskrift eller retningslinjer. Fylkesmannen skal gjøre en samlet vurdering av alle innsigelser, og ta stilling til hvilke som skal fremmes.	Samordnet uttalelse fra regionale myndigheter v/Fylkesmannen i Buskerud tas til orientering.		
Oppsummering: Fylkesmannen oppsummerer uttalelsene fra følgende etater: Statens vegvesen, Norges vassdrags- og energidirektorat, Bane Nor, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg og Mattilsynet.	Konkret oppsummering og kommentarer til de enkelte høringsuttalelser er gjort for hver enkelt fagetat, videre i dette dokumentet.		
Samordning: Statens vegvesen, NVE og Fylkesmannen i Buskerud har fremmet innsigelse. Fylkesmannen finner ikke grunnlag for å avskjære noen av innsigelsene, og mener planforslaget strider mot nasjonale og viktige regionale interesser. Viser til de konkrete uttalelsene, og	Rådmannen er enig i at planforslaget med fordel kunne vært drøftet i planforum før høring og offentlig ettersyn. Kommuneplanens samfunnsdel var imidlertid oppe i planforum 13.01.2015. Samfunnsdelen inneholdt blant annet konkrete føringer for arealdelen (kap. 5 Effektiv arealdisponering). Ved		

at disse må gjennomgås av planmyndigheten for å få full oversikt / informasjon. Videre prosess: Fylkesmannen forutsetter at kommunen følger opp innsigelsene og samarbeider med etatene for å finne løsninger. Dersom partene kommer til enighet, er det den enkelte fagetat som kan trekke innsigelsene. Om partene ikke blir enige, oversendes saken Fylkesmannen etter ordinære rutiner (pbl. § 5 og 6). Merknader til planprosessen: I samordningsforsøket er regionalt planforum løftet fram som en viktig arena for å drøfte planforslag. Forslag til ny arealdel for Ringerike ble diskutert i planforum 24.05.17, etter at planen ble sendt på høring. Flere av innsigelsene kunne vært unngått om planforslaget hadde blitt tatt opp i planforum før offentlig ettersyn. Fylkesmannen imøteser nærmere kontakt med kommunen om videre arbeid med arealdelen.	fylkeskommunens behandling av samfunnsdelen, 28.01.2015, ble det gitt positive tilbakemeldinger. Rådmannen vil også påpeke at organiseringen av planforum dessverre ikke fungerer godt nok. Det er ofte vanskelig å avtale møter, og kommunen har fortsatt ikke mottatt referat fra møtet i planforum 24.05.17. Viser til kjøreregler for planforum hvor det står at det skal skrives referat fra møtene, som fortrinnsvis sendes ut seinest 1 uke etter møtet.		
2. Bane Nor		Kart	Best.
1. Bane NOR er svært kritisk til omfang og plassering av nye boligområder, og kan ikke se behov for å avsette nye boligområder utenfor Hønefoss da det allerede er betydelige arealreserver her. 2. Flest mulig skal kunne komme seg effektivt og sikkert til/fra Hønefoss stasjon, primært gående, syklende	1. Flere av innsigelsene til fylkesmannen er tatt til følge, og flere av områdene som la opp til utbygging utenfor sentrumssonen er tatt ut av planforslaget. Den fremtidige områdeplanen for Hønefoss sentrum vil mer detaljert ta for seg dette. 2. Da innsigelsene fra fylkesmannen er tatt til følge vil størsteparten av boligutviklingen skje som fortetting nær	B3, B7, B17, B18, B21, B22, B23, B24 og B25 er tatt ut	

eller med buss. Da må boligutvikling skje som fortetting i og i nær tilknytning til sentrum.	tilknytning til Hønefoss sentrum. Dette bygger opp under de nasjonale føringene.		
3. Det bør differensieres i krav til uteoppholdsareal og lekeplass mellom sentrale og rurale områder (framfor å åpne for dispensasjon fra krav). Det er ikke hensiktsmessig å regulere et spesifikt areal til lek; dette bør inngå i uteoppholdsarealet i de sentrale områder, spesielt rundt knutepunktene. Krav til størrelse på nærlekeplass bør vurderes, særlig i sentrum/tettbygd strøk.	3. Dette innarbeides i bestemmelsene. Kommunen legger opp til en bestemmelse som stiller lavere krav til uteoppholdsareal og lekeplass i sentrumsområder/ tettbygde strøk. I sentrumsområder og tettbygde strøk skal det fremfor etablering av nye lekeplasser, prioriteres opprustning og utvidelse av eksisterende lekeplasser. Lekeplass bør være i umiddelbar nærhet, maksimalt 200 m fra bolig.		§ 6.1.7 revideres
4. Det er lite realistisk at videre boligutbygging f.eks. i Heradsbygda, vil muliggjøre kollektivtilbud som ikke eksisterer i dag, slik det vises til i planforslaget.	4. Heradsbygda og Haugsbygd er satellitter til Hønefoss, og kommunen ønsker på sikt å bygge ut områdene, og ved dette bedre bussforbindelser og legge mer til rette for gående og syklende.		
5. Det bør være et rekkefølgekrav at bussforbindelse mellom Krakstadmarka og Hønefoss stasjon skal være etablert før det kan gis byggetillatelse for nye boliger i området. Det samme bør gjelde gang- og sykkelbro over Storelva.	5. Dette er innarbeidet i kommunedelplan for Krakstadmarka, og vil følges opp her.		
6. Viser til krav til planlegging i nærheten av jernbanen (veileder og tekniske regelverk).	6. Tatt til etterretning.		
7. Kommuneplanen bør ta inn arealdisponeringer som ligger klare fra Fellesprosjektet, herunder oppdaterte linjeføringer og omdisponeringer ved Hønefoss stasjon. Det vil være behov for etablering av hensetting for IC-togsett vest for Hønefoss.	7. Denne fastsettes med båndleggingssone i påvente av ny plan, jf. Pbl § 11-8 d, og tilknyttes bestemmelse.	Hensynssone over Fellesprosjektet	§ 12.4.4
8. Bane NOR eier større arealer ved dagens stasjon, avsatt til baneformål i kommuneplanen. Med ny	8. I kommuneplanen avsettes dette formålet til sentrumsformål, og vil utredes nærmere i områderegulering Hønefoss.	Stasjonsbygningen er vist som sentrumsformål.	

stasjon vil gjenværende baneformål, herunder dagens stasjonsbygning, kunne nyttes til andre formål. Oppfordrer til tett dialog for å vurdere om framtidig arealbruk kan fastsettes i denne kommuneplanrevideringen. 9. Ringeriksbanen vil gi økt behov for innfartsparkering for bil og sykkel. Kommuneplanen bør vurdere om arealer kan settes av til dette.	9. Dette vil klargjøres i en senere prosess med områderegulering Hønefoss. Det er blant annet utarbeidet en sykkel- og parkeringsstrategi som grunnlagsdokument for områderegulering Hønefoss.		
3. Buskerud Fylkeskommune		Kart	Best.
Fylkesutvalget fattet vedtak om høringsuttalelse 23.08.2017, oppsummert: 1. Svært viktig at Ringerike får et oppdatert planverk. 2. Arealbruk må tydeligere støtte opp om å skape et godt kundegrunnlag for Ringeriksbanen for å sikre at banen omsider realiseres. Må derfor prioritere boligvekst rundt stasjonen/Hønefoss sentrum. Fraråder følgelig nye store boligområder i Haugsbygd og Heradsbygda i denne revisjonen. Anbefaler at behov for nye boligområder i tettstedene vurderes etter at områdeplan for Hønefoss er vedtatt og en har tatt stilling til fortetting, transformasjon og transportsystem. Ringerike bør legge opp til en rask rullering av kommuneplanen etter at områdeplan er vedtatt for å sikre en god arealutvikling samlet sett. 3. Forventer at Ringerike prioriterer områdeplan for Hønefoss. Anbefaler at kommunen tar aktivt grep om arealene i Hønefoss sentrum og båndlegger området i påvente av vedtak av områdeplanen. Kommunen kan på en god måte håndtere planer og tiltak som kommer opp mens arbeidet pågår.	1. Kommunen tar dette til orientering. 2. Viser til innsigelser fra Fylkesmannen i Buskerud, som tas til følge. Boligbehov i øvrige tettsteder vil prioriteres ved neste revidering. Kommunen vil vurdere revisjon av kommuneplanen ved utarbeidelse av kommunal planstrategi. 3. Kommunen arbeider på nåværende tidspunkt mye med områdeplan for Hønefoss, og i kommuneplanens arealdel vil dette planområdet båndlegges i påvente av vedtatt områdeplan, jf. Pbl §11-8 d.	Hensynssone i påvente av områdeplan	§ 12.4.4

4. Kommunen må prioritere fortetting og transformasjon i Hønefoss og begrense nye byggeområder utenfor sentrum. Sykkel, gange og kollektiv må prioriteres. 5. Forutsetter at kommunen følger opp regionale føringer i regionale planer i kommuneplanen. Ber kommunen tydeliggjøre de regionale planene som gjelder for kommunen og hvordan disse er ivaretatt i planen. 6. Fremmer innsigelse til områdene B7 og N2 pga. konflikt med automatisk fredete kulturminner. B7: Boligområde på Trygstad, Hønefoss pga. konflikt med automatisk fredet gravfelt og gravhaug, samt kulturmiljø med svært høy verneverdi. N2: Næringsområde ved jernbanen Hensmoen pga. konflikt med automatisk fredet fangstanlegg. 7. Slutter seg til faglige råd i saksframlegget, ber kommunen innarbeide disse i planen. 8. Planen legger opp til nedbygging av 115 daa fulldyrka jord, 650 daa dyrkbar jord og 47 daa innmarksbeite til boligformål. Ber kommunen revurdere arealbruken av disse områdene. Oppfordrer til å sørge for erstatningsjord med tilsvarende produksjonsevne for arealene som absolutt må gå tapt.	4. Områdeplanen for Hønefoss tar for seg disse utfordringene. Her vil flere temaer belyses nærmere enn det gjør i kommuneplanens arealdel. 5. Kommunen innarbeider dette tydeligere i planbeskrivelsen, kap. 4. 6. Innsigelsene tas til følge, og område B7 fjernes i sin helhet fra planen. Arealformålet på område N2 innsnevres slik at det ikke berører det automatisk fredete fangstanlegget. 7. Disse kommenteres til sist i denne uttalen til fylkeskommunen. 8. Disse tallene oppdateres etter at innsigelsene er tatt til følge, og disse tallene vil da endres. Kommunen tar dette til etterretning.	B7 fjernes fra kartet, og N2 innsnevres.	
Faglige råd fra saksframlegget: - Utbyggingsmønster og transportsystem må samordnes for å oppnå effektive løsninger og redusert transportbehov. - Kommunen må ta stilling til og beskrive hvordan områderegulering for Hønefoss skal samordnes med kommuneplanen. Området bør båndlegges i påvente av planvedtak.	Faglige råd fra saksframlegget: - Dette samordnes i konsekvensutredningen, med tilhørende ROS-analyse. - Dette vil beskrives nærmere i planbeskrivelsen, og området vil båndlegges med hensynssone, jf. Pbl §11-8 d.	Hensynssone i påvente av områdeplan	§ 12.4.4

- Bør vurdere å sikre spesielt verdifulle automatisk fredete kulturminner i arealdelen, ved bruk av hensynssone H730.	- De største områdene er innarbeidet i plankartet, og gitt tilhørende bestemmelse.	Hensynssone H730	§ 12.4.2
- FT2 Utmarksturisme/fiske ved Begna, Nes i Ådal, kan potensielt være i konflikt med automatisk fredet gravfelt. Fylkeskommunen vil kunne ha innsigelse til eventuell regulering her, dersom gravfeltet ikke hensyntas.	- Dette tar kommunen til etterretning.		
- Vedtaksfredete og forskriftsfredete kulturminner i Ringerike bør nevnes i planbeskrivelsen kap. 4.5.	- Tar dette til orientering.		
- Positivt at verneverdige kulturmiljøer oppført i *Kulturminnekompasset* vises som hensynssoner. Gjør oppmerksom på at Kjerraten i Åsa, Veien og Oppen ikke er avmerket som hensynsoner, ber om at disse legges inn.	- Kommunen tar dette til etterretning, og innarbeider dette delvis.	Hensynssone H570	
- Ber kommunen se til at avgrensning av kulturmiljøet Steinssletta-Norderhov følger avgrensning i regional plan.	- Kulturmiljøet følger avgrensing i regional plan.	Hensynssone H570	
- Bygningen til Statens kartverk bør merkes som hensynssone (verneklasse 2 i landsverneplan for miljøvernsektoren).	- Dette er lagt inn.	Hensynssone H570	
- Kan vurdere å legge til kulturminner i bestemmelsenes opplisting av hva en skal ta hensyn til i plan- og byggesaker.	- Dette er innarbeidet i planbestemmelsene.		§§ 5.1 og 12.3.2
- Anbefaler at fredet bebyggelse etter kulturminneloven markeres i plankartet, med bestemmelse om at de er fredet.	- Dette er delvis gjennomført.	Hensynssone H730	§ 12.4.2
- Anbefaler at listeførte kirker synliggjøres, og at meldeplikt etter kulturminneloven § 25 tas med i bestemmelsene. Viser til uttalelse fra Riksantikvaren angående kirkesteder.	- De synliggjøres ved arealformål, og noen med hensynssoner.		§ 5.1 § 5.1
- Viser til vedlegg med oversikt over fredete kulturminner i Ringerike, samt forslag til	- Tar dette til etterretning.		

bestemmelser. Avgrensning framgår i databasen Askeladden. - Ber om møte for å finne løsninger på innsigelsene, samt gjennomgang av øvrige punkter i vedtaket og faglige råd fra saksframlegget.	- Kommunen imøtekommer innsigelsene, og flere av merknadene, og ser ikke behovet for et møte på dette tidspunktet. Viser til regionalt planforum.		
4. Direktoratet for mineralforvaltning		Kart	Best.
Direktoratet skal fremme og sikre samfunnsmessig forsvarlig forvaltning og bruk av mineralressursene jf. mineralloven. Viser til Nasjonale forventninger hvor det bl.a. står at regjeringen forventer at: (…) *kommunene sikrer tilgjengelighet til gode mineralforekomster for mulig utvinning, avveid mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Behovet for og tilgangen på byggeråstoffer ses i en regional sammenheng.* 1. Forvaltning av mineralressurser er ikke bare å avsette nye områder for råstoffutvinning. Kommunen bør unngå å båndlegge registrerte ressurser gjennom arealbruk som bygger ned forekomster, eller legger andre begrensninger for framtidig utnytting. 2. Hønefoss-området har grus- og pukkressurser av svært god kvalitet av bl.a. regional og nasjonal betydning. Vekst i Ringeriks- og Osloregionen gir behov for byggeråstoff av rett kvalitet. Det er avgjørende at ressursene tas ut og forvaltes i et langsiktig perspektiv. 3. Direktoratet er positiv til at utnytting av eksisterende uttak er prioritert framfor å åpne nye områder, og er opptatt av at forekomster med igangsatt drift utnyttes best mulig. 4. Område for råstoffutvinning på Kilemoen er redusert ift. gjeldende kommuneplan. Bakgrunnen for dette	Tas til orientering. 1. I revidert plankart er nasjonalt og regionalt viktige forekomster markert med hensynssone råstoffutvinning. Hensikten er å synliggjøre ressursene. Noen av forekomstene er avsatt til råstoffutvinning, mens andre er avsatt til LNFR. 2. Flere nylig vedtatte reguleringsplaner for uttak, samt noen under arbeid. Dekker behovet i lang tid. Anser at det per nå ikke er behov for å åpne nye områder. Kommunen er i gang med en overordnet plan for masseforvaltning, herunder uttak av byggeråstoff. Hensynssone for sikring av mineralressurser er lagt inn på Eggmoen. 3. De fleste uttak med igangsatt drift har i nyere tid fått vedtatt reguleringsplan som gir et godt grunnlag for videre drift.		

burde vært omtalt. Direktoratet har vært i kontakt med kommunen og fått avklart bakgrunnen (vedtatt områderegulering for Kilemoen sanduttak 06.04.17 innebærer redusert uttaksområde av hensyn til nasjonalt viktig naturmangfold). Etter direktoratets vurdering gir reduksjonen begrensninger for optimal utnyttelse av en nasjonalt viktig ressurs, men endringen medfører ikke båndlegging av ressurser. 5. I planbeskrivelsen står det at kommuneplan-bestemmelsene åpner for at det på reguleringsnivå kan reguleres inn lokale uttak ved behov. Dette er hensiktsmessig da transportkostnader øker i takt med avstand mellom uttak og der massen skal anvendes. Direktoratet kan ikke se at dette er tatt inn i bestemmelsene, og mener dette bør framgå i § 1.7 Råstoffutvinning.	4. Rådmannen er enig i at reduksjonen på Kilemoen burde vært omtalt nærmere i planforslaget. Bakgrunnen var at reduksjonen skjedde i samme periode som sakspapirene til kommuneplanen ble levert til politisk behandling. 5. Kommunen imøtekommer dette innspillet og omtale av lokale uttak tas inn i bestemmelsene om råstoffutvinning.		§ 6.7
5. Forsvarsbygg		Kart	Best.
1. Forsvaret har anlegg og virksomhet i Ringerike, men er ikke nevnt i høringsdokumentene. 2. Forsvarsbygg har et godt samarbeid med Statens vegvesen ifm. kommunedelplan for E16 Eggemoen-Nymoen/Hensmoen. Her er det opprettet dialog om løsninger for E16 ved forsvarets leir på Eggemoen. 3. Viser til veileder for ivaretagelse av Forsvarets arealbruksinteresser.	1. Kort omtale av forsvarets anlegg og virksomhet tas inn i planbeskrivelsen. 2. Tas til orientering. Kommunedelplan for E16 Eggemoen – Nymoen/Hensmoen ble vedtatt av kommunestyret 11.10.2018, sak 112/18. 3. Tas til orientering.		
6. Fylkesmannen i Buskerud		Kart	Best.
1. Kobling mellom KU og plankart: Noen områder er ikke tatt med i planforslaget, og noen er endret. F.eks. er dyrka mark for noen områder tatt ut, mens det i KU står som svært negativt at byggeområdet	1. Rådmannen ser at koblingen mellom plankart og KU burde vært tydeligere, bl.a. når det gjelder feltnavn og at endelig planbeskrivelse burde ha en oppdatert KU som kun		

omfatter dyrka mark. KU bør kun omfattet arealer som foreslås i arealdelen. Feltnavn med kobling til KU ville vært en fordel. 2. <u>Nasjonale føringer</u>: Viser til nasjonale føringer for samordna bolig-, areal- og transportplanlegging, nasjonale mål om reduserte klimagassutslipp og redusert omdisponering av dyrka mark. Konkret vises det til: - Parisavtalen - Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU. Meld. St. 13 (2014-2015). - Statlig planretningslinje for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014). - Nasjonal jordvernstrategi (2015). - Kommunal- og moderniseringsdepartementets avgjørelse 07.03.17 om kommunedelplan for Krakstadmarka. Departementet sier det er viktig å legge til rette for fortetting og transformasjon i eksisterende byggesone, samt å begrense nye byggeområder utenfor sentrum. Departementet viser til viktigheten av kommuneplanen og områderegulering for Hønefoss for å få en samla vurdering av fortettingspotensial og behov for nye byggeområder. 3. <u>Arealdisponering</u>: Det er foreslått en rekke nye boligområder, samtidig som det er dokumentert et betydelig utbyggingspotensial i gjeldende kommuneplan, spesielt i Hønefoss. Det blir feil å legge til rette for til dels store bilbaserte utbyggingsområder utenfor byområdet for å kunne styre utvikling til Hønefoss, og for å bygge opp under ny stasjon /kollektivknutepunkt. Av hensyn til nasjonale føringer for samordnet areal- og	omhandler foreslåtte arealer. Dette er innarbeidet, og feltnavn er innarbeidet i både KU og plankart. 2. Omtale av nasjonale mål og føringer oppdateres i planbeskrivelsen. 3. Rådmannen imøtekommer innsigelsene fra fylkesmannen, og tilbakefører områdene i tråd med gjeldende kommuneplan, med unntak av B20, B26 og B6 (etter dialog i Regionalt planforum). Her har fylkesmannen trukket innsigelsen ved begrenset høring og offentlig ettersyn.	Tilbakeføre B21-B25, B17, B18, B7 og B3.	

transportplanlegging og nasjonale føringer for redusert klimagassutslippene, fremmer fylkesmannen innsigelse til følgende områder: - B20, B21, B22, B23, B24, B25 og B26 (Haugsbygd) - B17 (Heradsbygda) - B6 og B7 (Trygstad) - B18 (Hensmoen) - B3 (Tyristrand) For B3, B22, B23, B24 og B25 begrunnes innsigelsene også med nasjonale jordvernføringer. Ber om at områdene tilbakeføres til LNFR i tråd med gjeldende kommuneplan.			
4. <u>Boliger Klekken gartneri (B19)</u>: Anbefaler sterkt at B19 blir tilbakeført til LNFR i tråd med gjeldende kommuneplan. Fremmer ikke innsigelse siden området ligger inneklemt, men mener likevel det er uheldig å fortette her. Om gartneriet skal avvikles bør området dyrkes opp.	4. I tillegg til fylkesmannens anbefaling om tilbakeføring av Klekken gartneri til LNFR, er det også en rekke negative høringsuttalelser fra beboere i området knytta til boligbygging i Haugsbygd generelt og ved Klekken gartneri spesielt. Likevel ønsker rådmannen å fremme dette området som fremtidig boligbebyggelse. Området ble ved politisk behandling 22.05.2018 tatt ut av planen.		
5. <u>Nakkerud, Tyristrand, Ask, Åsa og Hallingby</u>: På bakgrunn av at det ikke er åpna for spredt boligbebyggelse i disse områdene, og at det er begrenset med boliger det er åpnet for, fremmes ikke innsigelse. Fylkesmannen vil likevel fraråde B4, B5, B29 og B30, og anbefale at disse endres til LNFR i tråd med gjeldende kommuneplan. Områdene grenser til dyrka mark, med de konsekvenser det kan få for drift av landbruksarealer (støy, lukt og støv i boligområder). Områdene utgjør skogteiger inneklemt av landbruksarealer som er viktig å ivareta av hensyn til kulturlandskap.	5. Rådmannen ønsker å fortette tettstedene i Ringerike kommune, og opprettholder dermed B4, B5, B29 og B30 som foreslåtte nye boligområder.		
6. <u>Pukerudhagen</u>: Ca 200 daa har vært avsatt til boliger i lengre tid uten å bli realisert. Østre del består av ca	6. Rådmannen imøtekommer denne innsigelsen, og avgrenser de delene av Pukerudhagen som er dyrka mark.		

70 daa dyrka mark. Fylkesmannen fremmer innsigelsen til den delen som er dyrka mark, og ber om at dette endres til LNFR av hensyn til nasjonale jordvernføringer. 7. <u>Nes i Ådal</u>: a. Noen av boligområdene i gjeldende kommuneplan har vært vanskelig å realisere, og bygger ikke opp under utvikling av tettstedet og nasjonale føringer for samordnet areal- og transportplanlegging. Fylkesmannen anbefaler at to boligområder tilbakeføres til LNFR: områdene ligger øst for tettstedet på hver sin siden av Østsideveien (ca 192 daa). b. Anbefaler at hyttefelt (F) ved Lunde sør for Nes tilbakeføres til LNFR i tråd med gjeldende kommuneplan. Vurderes som satellittutbygging som ikke bygger videre på eksisterende hyttebebyggelse eller strategier for hytteutbygging og reiseliv i kommunen. Kan være utsatt for lukt fra renseanlegget, samt støv, støy og lukt fra drift av tilgrensende jorde. c. Fremmer innsigelse til FT2: nytt byggeområde for fritids- og turistformål ved nord for Nes. Arealet ligger innenfor 100-metersbeltet til Begna og strekker seg helt ned til vannkanten. Området har ikke adkomst i dag, og dette må løses ved å bygge veg på dyrka mark. Begna med kantsone langs elva har store verdier knytta til naturmangfold, landskap og friluftsliv. 8. <u>Hensmoen</u>: Hensmoen er et lokalt viktig natur- og friluftsområde. Området er presset både fra sør og nord, og i øst er det et industriområde. Ber kommunen vurdere den samlede belastningen for	Det resterende arealet opprettholdes som boligbebyggelse. 7. Nes i Ådal a. Nes i Ådal er et prioritert satsingsområde i Ringerike kommune, dermed ønsker kommunen å beholde disse arealformålene som boligområder. b. Kommunen ønsker å videreføre dette hyttefeltet. c. Kommunen imøtekommer denne innsigelsen, og endrer formål til LNFR-område. 8. Kommunen vurderer den samlede trafikkbelastningen for området i konsekvensutredningen. Utvidelse av masseuttak ved Heen Sand er behandlet i egen reguleringsplan. Denne	Avgrense den delen av Pukerudhagen som er dyrka mark Tilbakefører område FT2	

området mtp. tungtrafikk, støy m.m. En utvidelse av masseuttaket ved Heen Sand (R1, ca 125 daa) vil resultere i at friluftsområdet blir ytterligere forringet. Fylkesmannen fraråder derfor at uttaksområdet blir utvidet. Viser til Stortingsmelding om friluftsliv.	ressursen er etter NGUs vurdering av stor nasjonal betydning.		
9. Fremmer innsigelse til N3 ved Ringmoen skole, som innebærer at et lekeareal/fotballbane på 3 daa omdisponeres til næringsformål. Viser til nasjonale føringer for barn og unges interesser i planlegging, herunder krav om erstatningsarealer. Konsekvensene for barn og unges interesser er mangelfullt utredet ved dette forslaget.	9. Denne innsigelsen imøtekommes ved at kartet avsetter 3 daa lekeareal/fotballbane til idrettsanlegg. Resten forblir næringsformål.	N3 justeres	
10. ROS: Som NVE påpeker er flom og skred mangelfullt utredet. Fylkesmannen har en planfaglig forutsetning vedrørende manglende ivaretakelse av ROS-området flom og skred, og ber om at dette rettes opp i tråd med pbls. krav og forskrift om konsekvensutredninger.	10. Se rådmannens kommentarer under oppsummeringen fra NVE's uttalelse.		
11. Bestemmelser: Kommunen har foretatt et grundig arbeid med revisjon av bestemmelsene, som virker omfattende men likevel oversiktlige. Skillet mellom retningslinjer og juridiske bestemmelser kunne vært tydeligere.	11. Det er tydelig skille mellom retningslinjer og juridiske bestemmelser i det endelige dokumentet. Retningslinjer er satt inn i bokser.		
12. Planfaglige anbefalinger om justering/endring av bestemmelser:	12. Endring av bestemmelser:		
- Støy: Ber om at støybestemmelsen § 1.0.4 rettes opp i tråd med føringene i støyretningslinjen kap. 3.2.1. For sentrumsområder nær kollektivknutepunkt kan det aksepteres avvik fra generelle krav, av hensyn til nasjonale føringer om høy arealutnyttelse i sentrums-områder og under bestemte vilkår.	- Kommunen imøtekommer dette, og retter opp støybestemmelsen. Dette kommer frem av § 5.2.		§ 5.2 Støy
- Parkering: Sterk planfaglig anbefaling om å gjennomgå parkeringsbestemmelsene, at det endres	- Krav til parkering skal følge enhver tids gjeldende forskrift om parkering. Vi vil om kort tid revidere denne, og i tillegg		§ 5.3

til maksimumskrav for Hønefoss sentrum, og at parkeringskravet for bolig, kontor, forretning m.m. blir redusert for sentrum. Mener bestemmelsen § 8.3 og 8.4 i for liten grad skiller mellom by- og landområder. - Utbyggingsrekkefølge: Anbefaler rekkefølgebestemmelse som sikrer at utbygging av sentrumsområdet kommer i gang før nye byggeområder utenfor Hønefoss kan tas i bruk. Viser til kommuneplan for Kongsberg med krav om fortetting med 1000 nye boenheter i sentrum, før nytt boligområde utenfor sentrum kan tas i bruk. Dette er et viktig plangrep som Ringerike bør vurdere for å legge press på fortetting og utvikling av Hønefoss sentrum.	arbeides det mye med parkering i forbindelse med områderegulering Hønefoss. Dette skapet et dynamisk dokument. - Ringerike kommune har flere tettsteder som anses som satsingsområder, men storsatsingen anses å være Hønefoss. For å ikke forringe de andre satsingsområdene vil kommunen ikke sette inn rekkefølgebestemmelse om dette.		
- Marka: Fylkesmannen kan ikke anbefale at gjeldende retningslinje for Marka blir endret som foreslått: Foreslått retningslinje skiller mellom hytter i 100-metersbeltet til vann og vassdrag, og de som ligger utenfor. I 100-metersbeltet videreføres dagens retningslinje (bruksareal 50m2 + 10m2 uthus). For områder utenfor 100-metersbeltet åpnes det for bruksareal på 60m2 + overbygg/inngangsparti 10m2 + uthus 10m2. Dvs. totalt bruksareal på 80m2. For akkurat Marka-området mener fylkesmannen det ikke er et godt plangrep å skille mellom vassdragsnære områder, og øvrige områder. Dette begrunnes med spesielle brukerinteresser til hele Marka-området, og at det er viktig med en restriktiv politikk som hindrer press på større hytter i Marka. Fylkesmannen savner vurdering av behovet for å øke grensen. Selv om det er et generelt byggeforbud i Marka, vil retningslinjen legge sterke føringer for	- Viser til § 12.4.3 i kommuneplanbestemmelsene. Dette delvis imøtekommet.	H735_N	§ 12.4.3

behandlingen av søknader om dispensasjon for å utvide eksisterende hytter. Viser til Markalovens bestemmelse om at kommuneplanens arealdel som vedrører Marka skal stadfestes av departementet før planen får rettsvirkning etter pbl.			
7. Mattilsynet		Kart	Best.
Vern av drikkevannskilder er en prioritert oppgave for Mattilsynet, som anbefaler at drikkevannshensyn ivaretas sterkere i arealdelen.			
1. Viser til § 26 i ny *drikkevannsforskrift* av 01.01.2017 hvor kommunens ansvar er tydeliggjort. Bl.a. skal kommunen ta drikkevannshensyn ved utarbeidelse av kommuneplanens arealdel. Viser videre til *nasjonale mål* for vann og helse, vedtatt av regjeringa 22.05.2014. Det er et mål om bedre beskyttelse av vannkilder, blant annet gjennom bruk av hensynssoner i arealdelen. Det må settes tydelige ambisjoner for å oppnå rent vann til alle.	1. Drikkevannsforskriften og nasjonale mål for vann og helse vises det til i planbeskrivelsen kap. 4.1.7. I kommuneplankartet vises hensynssone H110 (Nedslagsfelt for drikkevann), hvor all aktivitet og tiltak som kan medføre fare for forurensing av drikkevannskilden ikke er tillatt. Denne gjelder for Væleren. I kommuneplankartet vises også hensynssone H120 som gjelder grunnvannsforsyning.	H110 H120	§ 12.1.1 §12.1.2
2. *Ringerike vannverk Kilemoen*: Etterlyser sterkere vern av Ringerike vannverk Kilemoen. Mattilsynet mener reguleringsplan for 354 Ringerike vannverk Kilemoen må ferdigstilles og integreres i arealdelen, innen tiltak som masseuttak på Kilemoen Nord tas inn i arealdelen (innspill 77 i planbeskrivelsen s 31).	2. Sikringssone for Ringerike vannverk Kilemoen inngår i kommuneplanens arealdel. Kommunen ønsker å sikre vannkilden gjennom områdereguleringen som er under utarbeidelse. I tillegg vises det til kommuneplan-bestemmelse § 12.1.2 (*Område for grunnvannsforsyning, H120*).		§ 6.2
3. *Fritidsboliger*: Bestemmelsene sier at i områder for boligbebyggelse kan ikke utbygging finne sted før følgende forhold er sikret iht. gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer. Dette bør også være et tydelig mål for fritidsbebyggelse. Det vises til Nasjonale mål for vann og helse (2014). Mattilsynet	3. Det er kun noen få hytteområder i kommuneplanen. Kommunen tar dette til følge, og endrer kommuneplanbestemmelsene.		§ 6.2

anbefales at det planlegges og etableres felles vannforsyningssystem for hele området. 4. *Tyristrand vannverk, nedbørsfeltet til Væleren*: Kvaliteten på råvannet i drikkevannskilden er ikke optimal, og det er i dag omfattende vannbehandling ved vannverket. Nedbørsfeltet til Væleren er omtalt i kommuneplanbestemmelsene § 5. Bestemmelsene åpner for at det kan gis dispensasjon for å utvide hytter. Mattilsynet mener området bør beskyttes for all aktivitet av denne art.	4. Dette endres i tråd med Mattilsynets anbefaling.		§12.1.1
8. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)		Kart	Best.
NVE har innsigelse fordi fare for flom og skred ikke er godt nok vurdert og tatt hensyn til i planen: 1. Vurderinger av flom- og skredfare i KU/ROS virker ikke å være systematisk vurdert. Særlig fare for skred i bratt terreng ser ut til å være utelatt. Planlagte byggeområder må gjennomgås og vurderes opp mot fare. Områder der det kan være fare må markeres som hensynssoner med bestemmelser som ivaretar sikkerheten videre (utredning og ivaretakelse). 2. Hensynssone for kvikkleireskredfare og flomfare er vist på plankartet. Disse har gode bestemmelser. Deler av bestemmelsene gjelder også områder det ikke er hensynssoner for. De delene av bestemmelsene må gjøres generelle. Bestemmelsen til hensynssone flomfare bør endres slik at krav i TEK17 ivaretas ift. ulike sikkerhetsklasser der også sikkerhetsnivået er nyansert. 3. Aktsomhetskart for skred i bratt terreng må brukes som grunnlag for hensynssone-skredfare i bratt	1. Rådmannen reviderer konsekvensutredning, og implementerer en ROS-analyse med temaene ras/skred/flom. Hensynssoner legges inn i kommuneplanen, med tilhørende bestemmelser. 2. Rådmannen endrer bestemmelsene som beskrevet av NVE. 3. Dette er ivaretatt ved utarbeidelse av kartet.	H310 H320 H310	§ 12.2.1 § 12.2 2 § 5.12 § 12.2.1

terreng, og tilknyttes bestemmelser som ivaretar videre utredning og kartlegging av fare ved regulering og byggesak. Hensynssonene må minimum tegnes inn der faresonene overlapper med eksisterende eller framtidig bebyggelse. 4. Viser til bestemmelse om byggegrense fra vassdrag, og at styring av **arealbruk** bort fra vassdrag er det beste virkemiddelet for å ta vare på vassdragsmiljø og begrense vassdragsrelatert fare. Masseuttak vil kunne medføre nærføring og inngrep i vassdrag, samt endring av grunnvannstand.	4. Kommunen tar dette til orientering.		
9. Statens vegvesen		Kart	Best.
Fremmer innsigelse til planforslaget. Planforslaget oppfyller ikke krav om konsekvensutredning jf. § 7 i forskrift om konsekvensutredninger etter pbl. Viser også til veileder for konsekvensutredninger kommuneplanens arealdel T-1493 pkt. 3, 4 og 5 med underpunkter. 1. Det er tatt ut store områder der arealbruk og konsekvenser skal utredes i egne kommunedelplaner (områdeplaner?). Henstiller sterkt om at kommuneplanens KU tar med disse områdene, slik at konsekvenser for riks- og fylkesvegnettet kan belyses i sin helhet innen kommunens grenser. 2. Rekkefølgekrav om tiltak på riks- og fylkesvegnettet, som er forutsetning for realisering av utbyggingsområder i egne kommunedelplaner /områdereguleringer, må inngå i kommuneplan-bestemmelsene, og trafikale konsekvenser fra disse områdene må inngå i kommuneplanens KU.	Statens vegvesen har uttalt seg og fremmet innsigelse til planforslaget både som fylkeskommunal og statlig vegmyndighet. Statens vegvesens uttalelser oppsummeres her samlet, da brevene var likelydende. 1. Konsekvenser for riks- og fylkesvegnettet er belyst i sin helhet i KU. 2. Dette er innarbeidet i kommuneplanbestemmelsene.		

3. Framtidige vegtraseer for riks- og/eller fylkesveger er opplyst tatt ut fra plankartet, og kommunen viser til at dette er lagt inn uten forutgående planprosess. Dette er feil. Disse har gjennomgått prosess etter de krav til traseavklaringer som gjaldt på det tidspunktet traseen var til vurdering. Inntil ny trase er avklart, bør derfor traseene ligge inne i plankartet. Hensikten er å minske nedbygging av mulig areal for ny veg. Henstiller derfor om at framtidige traseer som er tatt ut legges inn igjen. 4. I KU er arealinnspill omtalt og nummerert, men det framgår ikke tydelig hva som er silt bort og hva som er videreført i planforslaget. Vegvesenet antar at ROS-analysen er integrert i KU? Det framgår ikke hvilke kriterier trafikale konsekvenser er vurdert etter, og hvordan man har kommet fram til gul/grønn/rød konklusjon. Ikke samsvar mellom nummering i KU/planbeskrivelse og liten uleselig betegnelse på plankartet. 5. Konsekvenser for vegvesenets fagområde er ikke i tilstrekkelig grad vurdert, hverken i planbeskrivelse eller KU: - Ikke vist prinsipielt tilknytningspunkt/adkomst til nye byggeområder som kan utvikles i samsvar med vegnormalene. - Bruk av eksisterende adkomster/mulighet for utvikling av disse i tråd med vegnormalene er ikke vist. - Adkomst er en forutsetning for realisering av utbyggingsområder. Konsekvenser for berørte naboer som får ny veg over sin eiendom er ikke vist.	3. Rådmannen vil ikke ha eldre veilenker som ikke lenger holder dagens krav til blant annet utforming, i kommuneplanens arealdel. 4. Dette er hensyntatt i revidert KU. I tillegg er det lagt til en ROS-analyse i KU. Kriteriene kommer også tydeligere frem i den reviderte utgaven. Nummerering mellom KU, planbeskrivelse og kart samsvarer etter revidering, og dokumentene fremstår mer oversiktlige. 5. Kommunen ser det ikke som hensiktsmessig å vise tilknytningspunkt/adkomst til potensielle utbyggingsområder, da dette er en detaljering som hører til på reguleringsplannivå. Dette gjelder også de 2 andre punktene som følger. Kollektiv betjening er ikke vurdert, men i KU er avstand til kollektivstopp registrert og er en del av vurderingen. Adkomst til nye utbyggingsområder vise ved temakart, etter begrenset høring og offentlig ettersyn. Økt trafikkmengde som resultat av nye utbyggingsområder kommer frem av KU.		

- Mulighet for kollektivbetjening er ikke vurdert. - Ønske om enkelte gangveier er opplyst, men det er ikke gjort vurdering av om det er en forutsetning at gangveger må bygges i tilknytning til realisering av et byggeområde. Dette er overlatt til seinere planstadie. - Det er forutsatt at det eksisterer et system det kan bygges videre på, uten at det er vist til hvilket eksisterende gs-system som skal ligge til grunn. - Ikke vurdert samlet eller enkeltvis økning i trafikkmengde som følge av nye byggeområder. - Ikke vurdert behov for tiltak innen influensområdet på vegvesenets vegnett som berøres av ny arealutvikling.			

Nabokommuner

10. Hole kommune	
Kommunestyret i Hole støtter forslaget til arealdel for Ringerike kommune.	Tas til orientering.
11. Jevnaker kommune	
Tilrettelegging for vekst ser ut til å legge et godt grunnlag for å møte utfordringene man vil stå ovenfor de neste årene. Særlig viktig blir arbeid med samordnet areal- og transportplanlegging, områdeplanen for Hønefoss og regional plan for Ringeriksregionen. Jevnaker kommune ser fram til et fortsatt godt samarbeid.	Tas til orientering.
12. Oslo kommune	
1. Viser til sin høringsuttalelse 18.03.2016 til kommunal planstrategi for Ringerike, hvor de påpekte Ringerikes ansvar for å legge prinsippene for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging til grunn for arealdelen, som en del av Osloregionens felles bo- og arbeidsmarked. Dette vil styrke Ringerikes konkurransekraft og regionale betydning. 2. Positivt at planforslaget legger vekt på utvikling av Hønefoss. Samtidig er størstedelen av foreslåtte utbyggingsarealer utenfor Hønefoss-området, i områder uten godt kollektivtilbud. Det er vanskelig å se at Ringerike følger opp målet om å ta 70 % av boligveksten i Hønefoss-området. 3. Oppfordrer til legge til rette for økt andel utbygging med høy tetthet i Hønefoss, og slik følge opp Samordnet areal- og transportstrategi for Osloregionen (2016), der Ringerike inngår. Viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementets avgjørelse av innsigelse til kommunedelplan for Krakstadmarka, der de la vekt på store tomtereserver i godkjente byggeområder og et betydelig fortettingspotensial i Hønefoss.	1. Kommunen legger den til grunn i videre planlegging. 2. Viser til innsigelsene som tas til følge ved Fylkesmannen i Buskerud. I tillegg er det viktig å påpeke at arbeidet med arealdelen startet opp før samfunnsdelen ble vedtatt. 3. Dette tas til etterretning, og denne følges opp i arbeidet med områderegulering Hønefoss. 4. Dette tas til etterretning.

4. Det er viktig at områderegulering for Hønefoss bygger opp under de samme målene. 5. For senterområder og Hønefoss sentrum spesielt, anbefaler Oslo et lavere parkeringskrav og differensiering med lavere krav til mindre boliger for utvikling av attraktive, klimavennlige og arealeffektive sentrumsområder. Maksimumsnorm bør vurderes, så det ikke blir flere parkeringsplasser enn det er behov for.	5. Dette vil vurderes og vedtas i områderegulering for Hønefoss. Det utarbeides blant annet en parkeringsstrategi som grunnlagsdokument for dette arbeidet.

13. Ringerike kommune, Landbrukskontoret		Kart	Best.
Landbrukskontoret gir generelle kommentarer og har ikke gått inn på enkeltområder, med ett unntak. Med bakgrunn i arealregnskap for beslag av dyrka mark vises det til: - *Jordfaglig vurdering* vedtatt av formannskapet 2015: Skal være retningsgivende for arealdelen, og retningslinjene for saksbehandling innarbeides i kommuneplanbestemmelsene. Ber om at vedtaket følges opp. - *Nasjonal jordvernstrategi* vedtatt av Stortinget i 2015. - *Brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 07.04.2017*. Ifm. innsigelse til Krakstadmarka konkluderte KMD med at det ikke kunne godkjennes å omdisponere dyrka mark til boligformål siden kommunen har stor tomtereserve i godkjente byggeområder, og et betydelig fortettingspotensial i Hønefoss by. - *Plattform for samarbeidspartiene i Buskerud fylkesting 2015-2019*. En av de politiske målsettingene er et grønt skifte i Buskerud, herunder nullvisjon for tap av matjord. Bygging av fritidsboliger, boliger og næringsbygg på dyrka og dyrkbar jord skal ikke være tillatt. - *Ringeriksbanen og E16* (FRE16): FRE16 og andre veiprosjekter vil føre til nedbygging av hundrevis av	- Dette er et grunnlagsdokument og et supplement til kommuneplanbestemmelsene, og er innarbeidet i bestemmelsene § 5.14. - Vises i planbeskrivelsen kap. 4.1.5 om statlige føringer. - Alle utbyggingsområde med innsigelse på grunn av omdisponering av dyrka mark er tatt ut av planen i forbindelse med begrenset høring, og tilbakeført. - Viser til kommuneplanbestemmelsene § 10.1 (LNF), hvor det kommer frem; «*Det tillates ikke nedbygging av dyrkamark*». I tillegg hadde Fylkesmannen innsigelse til alle områder hvor dyrka/dyrkbar mark var forslått utbygget, og dette har kommunen imøtekommet og tilbakeført til LNF. - Viser til innsigelser gitt av Fylkesmannen i Buskerud som er imøtekommet.		§ 5.14

dekar dyrka og dyrkbar jord. Dette forsterker viktigheten av ikke å bygge ned ytterligere dyrka og dyrkbar jord, særlig til boligformål. Viser til kommunens vedtak ifm. planprogrammet angående erstatning for dyrket jord. Ringerike må vurdere om samme krav skal gjelde for nedbygging også til andre formål, f.eks. boligformål. På bakgrunn av punktene ovenfor har Landbrukskontoret følgende kommentarer: 1. Dyrka og dyrkbar mark er en minimumsressurs i Norge. Ringerike må ta ansvar som et av landets mest produktive områder. Ved nedbygging av 1m^2 forsvinner ett brød hvert år i all framtid! 2. Ved nedbygging av dyrka/dyrkbar mark går ikke bare matproduksjon, men også arbeidsplasser tapt. Eksempelvis nevnes Klekken gartneri med 4,5 årsverk som er foreslått som boligformål. 3. Nedre Klekken (B19): Her er det en feil i konsekvensutredningen knytta til konsekvensgrad (gul) gitt på jord- og skogressurser. I følge gårdskart består arealet av 16 daa fulldyrka jord. Konsekvensgrad burde vært rød. 4. Det bør åpnes for at arealer med dyrka/dyrkbar mark avsatt til boligformål i gjeldende kommuneplan, men som ikke er utbygd eller regulert, kan tilbakeføres til LNF. 5. Ringerike har store arealer egna for boligbygging som ikke berører dyrka mark. Så lenge dette er realiteten bør ikke matjord bygges ned til boliger.	1. Dette tas til orientering. 2. Dette tas til orientering. Klekken gartneri (B19) ble ved politisk behandling 22.05.2018 tilbakeført til LNF-område. 3. Klekken gartneri er tatt ut av kommuneplanen etter vedtak i formannskapet. Tar dette til etterretning. B19 er tatt ut av kommuneplanen etter vedtak i formannskapet 22.05.2018. 4. Dette gjøres etter innsigelser fra fylkesmannen. Ved revisjon av kommuneplanens arealdel bør en oppheve eldre reguleringsplaner som blant annet avsetter arealer med dyrka/dyrkbar jord. Dette gjøres ved neste revisjon. 5. Tar dette til orientering.		

14. Ringerike kommune, Miljørettet helsevern		Kart	Best.
Det blir viktig at arealplanarbeidet framover gjenspeiler folkehelsemeldingas satsingsområder: Aktivitet for alle, Best for barn og Folkehelsekommunen. Herunder fokus på levende grønne byer, universell utforming, sykkelbykonseptet, ren byluft, tiltak som kan bidra til utjevning av sosiale ulikheter i helse m.m. «Fleksible» arealformål i by- og tettsteder vil være hensiktsmessig: f.eks. arealer som raskt kan omdisponeres til offentlige formål (arealer for publikumsanlegg, fysisk aktivitet, sosiale møteplasser, kulturarrangementer o.l).	Kommunal planstrategi bygger på folkehelseoversikten i kommunen, som er grunnlagsdokumentet for alle planer i Ringerike. Ved dette er folkehelsemeldingen innarbeidet i alle planer, jf. folkehelseloven § 6 og plan- og bygningsloven § 10-1. Tar dette til orientering. Dette vil også være et tema i Områdeplan Hønefoss. Kommuneplanens arealdel vil ha overordnede formål, som spesifiseres ved regulering.		
15. Ringerike kommune, Teknisk forvaltning		**Kart**	**Best.**
Oversender retningslinjer for overvannshåndtering. Dette bør tas med under teknisk infrastruktur, miljøkvalitet eller samfunnssikkerhet.	Overvannshåndtering kommer frem i generelle bestemmelser § 5.6, i henhold utkast til overvannsveileder i kommunen.		§ 5.6

16. Fossekallen IL og Ringerike o-lag		Kart	Best.
Hvervenmoen: Restene her har en liknende verdi som Hovsmarka, og dette tilsier at en bevarer et nærfriluftsområde her. **Heradsbygda**: Her er Oppenåsen et viktig område for o-idrett. Dersom en velger ytterligere utbygging understrekes betydningen av å sette av tilstrekkelige arealer i et bredt belte på toppen av åsen og nordover. **Tyristrand:** De siste åra har ROL etablert aktivitet på Tyristrand med nærkart over Kindsåsen i direkte tilknytning til idrettsanlegget. Det er viktig å ivareta sammenhengen mellom idrettsanlegget og natur- og friluftsområdet, slik at det blir et enhetlig område for fysisk aktivitet. **Furumoene:** Eggemoen, Hensmoen og Kilemoen er unike områder for orienteringsidrett, og det arrangeres jevnlig store nasjonale løp på Ringerike. Dette innebærer positiv markedsføring av kommunen. Gjennom sin bruk av moene registreres den enorme bruken av områdene til friluftsliv og annen idrett (turgåing, hundelufting, bær- og sopplukking, løping, sykling, skigåing). Marka og Ringkollen-området er viktige, men inntrykket er at en bredere og større del av befolkningen bruker moene. Gjennom en rekke enkeltvedtak har RK gitt tillatelse til omfattende	Kommunen har utarbeidet en kartlegging av bynære friluftsområder (2014) som er lagt til grunn i arbeidet med kommuneplanens arealdel. I tillegg er kommunen er i ferd med å kartlegge friluftsområder i hele Ringerike kommune. Denne vil hensyntas i fremtidige planprosesser, for å hindre nedbygging av viktige friluftsområder. Når det gjelder Oppenåsen har kommunen tatt innsigelsen fra Fylkesmannen til følge, noe som ivaretar dette området. Ringerike kommune er i ferd med en omfattende kartlegging av friluftsområder. I tillegg vil det utarbeides en masseforvaltningsplan, som vekter konsekvenser. Denne har som utgangspunkt å ivareta moene som en naturressurs, og hindre nedbygging. Ved dette blir moene kartlagt i friluftskartleggingen og i masseforvaltningsplanen, hvor ivaretakelse av eksisterende turområder vil hensyntas.		

utbygging av moene. Dersom alle planene realiseres, går viktige områder for friluftsliv, trening og idrett tapt for alltid, og Ringerike mister vesentlige kvaliteter for innbyggerne. Oppfordrer RK til å vekte verdien av natur- og friluftsinteresser på moene langt høyere, og være mer restriktiv i å tillate utbygging. Ved detaljregulering bør bevaring av korridorer og ferdselsårer vektlegges, og det bør trekkes varige utbyggingsgrenser. Sammenhengende nett av stier og turveger: Plankartet viser viktige ledd i kommunikasjonssystemet. Så vidt de forstår er imidlertid bare pilegrimsleden vist som turveg, som verken er den viktigste eller mest brukte turvegen. Mener alle skiltede/merkede turveger og stier burde vært vist. Disse har en viktig funksjon i kommunikasjonssystemet, og er viktigste anlegg for fysisk aktivitet i befolkningen som helhet. Skal veksten i byområder tas gjennom gange, sykling og kollektiv slik Stortinget har vedtatt, må turveger og stier få økt betydning.	Kommuneplanen viser tiltenkt bruk av et område, men ikke spesifikt hvordan et område skal utformes. Dermed blir det for detaljert og omfattende å markere alle stier og løyper i kommunen. Friluftskartleggingen vil kunne ta for seg noe av dette, som igjen vil hensyntas ved fremtidig planlegging. Her vil det være mulighet for å medvirke. Det er lagt inne hensynssone for friluftsliv i arealdelen. En kan i kommuneplanens arealdel markere de mest brukte stiene i kommunen, men dette er et omfattende arbeid som må vurderes ved neste revisjon av kommuneplanens arealdel.		
17. Heradsbygda Håndballklubb og Hønefoss sportsklubb		Kart	Best.
Ønsker å beholde nyetablerte beachbaner i Schjongslunden, også etter at skoleutbygging på Ullerål skole og Hov skole er sluttført. Det er gjort et vedtak om at banene er midlertidige, men klubbene ser ingen grunn til at de skal flyttes tilbake til Hovsmarka. Det er mange positive synergier ved at håndballen i så stor grad som mulig er samlet på et område. Videre har	Brevet er sendt til Ringerike idrettsråd, og videresendt til Ringerike kommune kulturenheten samt areal- og byplankontoret i tilfelle det er relevant ifm. revisjon av kommuneplanen. Kommuneplanens arealdel tar ikke for seg så detaljerte forespørsler. Dette må behandles som egen sak.		

klubbene lagt ned et betydelig arbeid i banene i Schjongslunden.			
18. Miljøvernforbundet Hønefoss		Kart	Best.
1. Hensmoen består av mange verneverdige naturelementer. Summen av disse utgjør en verdi som kommunen har ansvar for å ivareta. Hensmoen er også et svært populært friluftsområde. Arealplanen for Hensmoen er kun et forslag fra 1990, som har fulgt alle kommuneplaner siden 1994. Arealplanen ble ikke miljøfaglig behandlet. Arealplaner etter pbl. skal revideres med jevne mellomrom i lys av samfunnsutviklingen. Hensmoen må derfor settes av til landskapsvernområdet i ny arealplan. Videre drift av grusuttak må opphøre innenfor Miljøvernforbundets foreslåtte grenser (avgrenses langs skråkant ned mot avsluttet grustak). 2. Vedlagt uttalelsen følger dokumentasjon vedrørende Hensmoens verdier. 3. Geopark Hensmoen: De geologiske naturressursene i Ringerike må vernes om, og det er ikke akseptabelt at de geologiske ressursene i det verneverdige glasiallandskapet på Hensmoen kun blir sett som en industriell og økonomisk faktor. Miljøvernforbundet foreslår å etablere geoparker i Ringerike, og foreslår konkret dødislandskapet på Hensmoen. Gruvene i Skjerpåsen ovenfor Hensmoen bør og innlemmes.	1. Viser til nylig vedtatt reguleringsplan for Hensmoen grusuttak, hvor disse innspillene svares ut. Hensynssone for friluftsområde er avsatt nord og vest for uttaksområdet (H530). 2. Tar dette til orientering. 3. I henhold til strategiplanen for geologisamarbeidet mellom Vestfold, Telemark og Buskerud fylkeskommuner er etablering av nye geoparker ikke prioritert for inneværende periode (2017-2019). Geoparkene i Vestfold, Telemark og Buskerud er organisert som interkommunale selskaper der kommunene og fylkeskommunen er eiere. Ringerike kommune vil derfor ikke prioritere å etablere en egen geopark. Uttaksdrift vil ikke nødvendigvis hindre etablering av geopark på et senere tidspunkt.		

19. Norderhov Sogneselskap		Kart	Best.
1. Planforslaget innebærer en omfattende omdisponering av dyrket og dyrkbar jord. Mye gjelder kritisk infrastruktur, men også betydelig omdisponering til andre formål, herunder boligbygging. Sogneselskapet mener dette er helt uakseptabelt. Forslaget er sterkt i strid med nasjonal jordvernstrategi, føringer for samordnet areal- og transportplanlegging og fylkeskommunens vedtatte jordvernpolitikk.	1. Flere av disse områdene er tilbakeført til LNF-områder, etter innsigelse fra fylkesmannen. Se høringsuttalelse fra Fylkesmannen i Buskerud.		
2. Sogneselskapet forventer at kommunen tar hensyn til nasjonale føringer i sin saksbehandling, og respekterer gjeldende nasjonal arealpolitikk. Sogneselskapet forutsetter at kommunen verner om matjord, slik at vi kan produsere mat til egen og framtidige generasjoner. 1 m^2 matjord gir hvert år nok hvete til ett brød.	2. Viser til kommuneplanbestemmelsene § 10.1 (LNF), hvor det kommer frem; «*Det tillates ikke nedbygging av dyrkamark*». I tillegg hadde Fylkesmannen innsigelse til flere områder hvor dyrket/dyrkbar mark var forslått utbygget, og dette har kommunen imøtekommet og tilbakeført i LNF.		
3. For å nå nasjonale mål, må kommunene ikke bare la vær å omdisponere nye arealer, men også i stor grad tilbakeføre tidligere omdisponerte arealer som ikke allerede er nedbygd.	3. Dette vil utredes ved neste revisjon av kommuneplanens arealdel. Da vil en se om det er reguleringsplaner som bør oppheves.		
4. Ringerike har mange områder som ikke kan nyttes til matproduksjon, men som kan egne seg til boligbygging. Det er derfor unødvendig å omdisponere dyrket og dyrkbar mark til utbygging.	4. Tar dette til orientering.		
Det vises til: - Stortingets vedtak om nasjonal jordvernstrategi 8.12.2015 samt Landbruksdepartementets brev til kommunene i 2016 om kommunens ansvar for oppfølging av denne.			

- Statlige planretningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging, hvor det er krav om å sjekke ut mulige alternativer ved forslag om omdisponering. - Vedtatt politisk plattform for Buskerud Fylkeskommune 17.09.2015, herunder: Nullvisjon for tap av matjord. Bygging av fritidsboliger, boliger og næringsbygg på dyrka og dyrkbar jord skal ikke være tillatt.			
20. Norsida vel		Kart	Best.
1. Ber om at forslag til soneplan for Hønefoss ikke blir bindende for nye reguleringsplaner. Opptatt av å finne gode fortettingsområder i Hønefoss, og er redd planforslaget kan hindre utvikling av gode nye reguleringsplaner og fortettingsområder. 2. Arealer ved Felleskjøpet, Kornsiloen og Industrigata er avsatt til industriområde. Dersom næringene her ønsker å flytte, bør dette bifalles. Områdene er trolig fine for boligbygging, og kan lette fortettingspresset. 3. Områdene rundt Handelsskolen, Nordre Torg, Nedre Hønengata og Nordsias vei over bybroen mot Søndre Torg er avsatt til sentrumsformål. Disse områdene bør få et sterkt vern. Her finnes mange kulturminner og flotte verneverdige bygg. Viktig å ikke miste disse, eller at de overmannes av nye bygg. Viser til byens kultur og identitet. 4. Kommunen bør lete etter gode områder for fortetting i et utvidet byperspektiv. Ikke ødelegge det folk setter pris på. Det finnes flere gode fortettingsområder om man søker rundt hele aksen Almemoen – Hvervenmoen. Flott med	1. Kommuneplanens arealdel viser arealformål på et overordnet nivå, som ikke vil hindre fremtidig fortetting. Kommunen legger til grunn at kommuneplanen følges ved all planlegging. Det utarbeides en områdeplan for Hønefoss som vil være gjeldende på et mer detaljert nivå. 2. Dette må vurderes ved neste revisjon av kommuneplanens arealdel. Kommunen har ikke fått signaler om dette tidligere, og må ta stilling til dette ved et senere tidspunkt. 3. Sentrumsformål er en meget vid arealkategori, og er ikke ensbetydende med nedbygging. Vern vil alltid være et tema ved behandling av plan- og byggesaker. Områdene som nevnes ligger i hensynssone for bevaring av kulturmiljø, som legger strenge føringer for hva som er tillatt, jf forslag til nye kommuneplanbestemmelser § 12.3.2. I tillegg vil områderegulering Hønefoss legge flere føringer for dette. 4. Fortetting er en prioritet i all planlegging, jf. samfunnsdelen hvor det kommer frem at 70 % av all befolkningsvekst i Ringerike kommune skal skje i Hønefossområdet. Egnede områder for fortetting i Hønefoss vil utredes i arbeidet med områderegulering Hønefoss (byplanen). Dette vil utredes på lik linje alle andre formål.		

grønnstruktur i Nordre park og langs elveleiene. Trist at Brutorget ikke ble grønnstruktur. Områdene rundt Ulleråi skolen, Almemoen og vest for stasjon bør utredes for om noe kan bli boligområder. Eikli og Benterud er også interessante fortettingsområder. 5. Nordsia vel sitt område består av mange gamle veletablerte boligstrøk. Mange er urolige og usikre på hva som vil skje her når byen skal ekstremforvandles. Foreslått utbygging i Hønengata 40-44 har gitt en sjokkbølge for mange. Utbyggingen er bastant og stor. Har forstått at den opprinnelige søknaden besto av 2 mindre lavere bygninger, og at det nå er snakk om 1 gedigen høy blokk? Dette passer ikke inn, og virker ødeleggende for den fine bebyggelsen langs Hønengata. Ber om at nye bygninger i Hønengata 40-44 skal framstå mer i harmoni med det bestående. Det samme gjelder Handelskolen og områdene rundt den. 6. Viser til punkter i forslag til kommuneplan-bestemmelser: § 1.0.5 Estetikk og Sone med angitt særlige hensyn – Bevaring kulturmiljø H570: - Pkt. 1. *Den kulturhistoriske verdifulle bebyggelsen og andre historiefortellende elementer/kulturminner skal bevares.* Flere steder i Nordsia vel sitt område er det kulturhistorisk verdifull bebyggelse. Viser spesielt til områdene rundt Handelsskolen, herunder Lagesens gate og Hammerbrogata, Nordre Torg, Torggata, Strandgata, Hønengata nedenfor jernbaneovergangen og Nordsias vei over Hønefoss bru tur/retur Søndre Torg. Her	5. Dette gjelder reguleringsplan for Hønengata 40-44 med ikrafttredelse 5. april 2018, jf. sak nr. 25/18 i kommunestyret. Dette er en egen plan, og slike innspill må tas der. Det er en pågående klagesaksbehandling på denne reguleringsplanen. 6. Viser til kommuneplanbestemmelser §12.3.2 hvor dette er ivaretatt. Viser videre til bestemmelse om visuelle kvaliteter, jf. § 5.8. - Dette vil utredes ytterligere i arbeidet med områderegulering Hønefoss. Det har blant annet vært et omfattende medvirkningsopplegg i forbindelse med dette arbeidet, hvor kulturmiljø var et viktig tema.		

passerer vi Tippen med utsikt over elvene, Øya med den flotte pipen, spesielle fasader og husene. En kan ikke bevare alt, men i noen områder med verneverdig og historisk bebyggelse må en tenke annerledes. F.eks. har ikke en moderne 5-etasjes høyblokk noe å gjøre på Handelsskolens arealer. Viser til Drammen hvor den gamle industri- og arbeiderbyen er restaurert, blant annet med nybygg i harmoni med eldre eksisterende bebyggelse. - Pkt. 3. *Bygninger oppført med svært høy eller høy verneverdi i kommunens kulturminneregister skal ikke rives med mindre forfall/skader er dokumentert o.s.v.* Ber kommunen utarbeide retningslinjer for hvordan verneverdige hus skal bevares, slik at de ikke blir stående til forfall. Har inntrykk av at enkelte lar bygningene stå til forfall slik at de kan få gjennom egne løsninger. 7. Viser til § 1.1.2 i forslag til kommuneplan-bestemmelser: *Utnytting av området må vurderes i hvert tilfelle ut fra strøkets karakter. Ved regulering av sentrumsnære områder kan det legges til grunn en høyere utnyttingsgrad.* Dette betyr fortetting, og Nordsia vel er redd Hønefoss gjennom prinsippet «kompakt by med fortetting innenfra og utover» mister muligheten til å bli en sterk og velproporsjonert by. Fortetting bør fordeles og målrettes. Selvfølgelig kan det bygges flere boliger i bykjernen, men det må skje med nennsomhet. Nordsia vel liker anbefalingene fra parallelloppdraget:	- Bygg som får høy verneverdi blir ikke et kommunalt ansvar på grunn av sin vernestatus. Kommunen har få muligheter til å sanksjonere mot manglende vedlikehold av verneverdige bygg som ikke er i kommunal eie. Kommunen jobber for tiden med å utarbeide retningslinjer/veiledere rettet mot beboere i hus med høy verneverdi, med mål om å øke oppslutning om bevaring og vern. I tillegg konsulteres enhet for kulturminnevern i Buskerud fylkeskommune i byggesaker som gjelder bygg med middels og høy verneverdi. 7. Dette vil utredes nærmere i arbeidet med byplanen. Viser til kommuneplanbestemmelsene § 6.3 hvor det kommer frem høyere utnyttingsgrad i sentrumsområder.		

Fortett i et utvidet sentrumsområde Bruk kulturminnene aktivt i byutviklingen 8. Nordsia vel ønsker en by som kan være som en interessant og stemningsfull magnet. En bykjerne som kan trekke folk og næringsliv til seg. Hønefoss har et godt grunnlag, og vi må passe på at byen ikke blir så kompakt/tett at den blir avskrekkende eller uinteressant.	8. Tar dette til etterretning.		
21. Nymoen vel		Kart	Best.
1. E16 Eggemoen – Nymoen: Statens vegvesens planer for E16 Eggemoen-Nymoen vil kunne få stor betydning for Nymoens framtid dersom øvre trase blir valgt. Den vil fjerne 15 eneboliger øst for E16 mot Hensmoen. Trasevalg som ender nord for Nymoen (alt. 4 og 1c) vil gi massive inngrep på Nymoen, da det er beregna opp til 12 000 daglige bilpasseringer. Dette vil på sikt gi en veibredde på 20 m (4 felt) + gang- og sykkelvei, i tillegg til eksisterende E16 som planlegges til lokaltrafikk. Dvs. totalt 6 felt! I tillegg vil støyen øke. Nymoen vel støtter primært alternativene 1A/1B, subsidiært 1D, gjennom Nærstadmarka. Støy er i dag svært skjemmende for mange beboere i området, og økning må unngås. Nymoen blir omringet av trafikkmaskiner, som vil forringe verdien av boligene. Et alternativ er å senke E16 i kulvert/tunnel, eller legge E16 ned i en ravine gjennom Nærstadmarka, slik at veien går «rundt» Nymoen. 1A og 1B er krevende, men vil gi mindre tap av naturressurser og er foretrukket alternativ for beboere på Nymoen. Dette vil også begrense økning av trafikk gjennom Nymoen, da majoriteten	1. Dette er innspill til kommunedelplan for Eggemoen – Nymoen, og trasévalg for E16 Eggemoen - Nymoen vil ikke behandles i kommuneplanen. Planen ble vedtatt i kommunestyret 11. 10.2018, sak 112/189. Her ble alternativ c-redusert vedtatt.		

reiser videre sørover mot Oslo/Kristiansand. Nymoen vel håper kommunen støtter dem i valg av trase. 2. Boliger Vågård: Viser til at eier av gnr/bnr 90/1 har foreslått ca. 30 daa til boligformål i direkte tilknytning til eksisterende boligfelt på Vågård. Dette området er ikke tatt med i forslag til ny arealdel. Nymoen ønsker at området tas med i arealdelen med følgende bakgrunn: - Positiv utvidelse av eksisterende boligområde, og vil ligge nær arbeidsplasser på Hensmoen. - Vil kunne bli viktig for beboerne på Nymoen dersom øvre trase for ny E16 med innløsning av ca. 15 boliger blir realisert. Mange har sterk tilknytning til området, og vil se det som positivt å kunne etablere seg i nærområdet.	2. Utbygging på Vågård representerer et utbyggingsmønster Ringerike kommune ikke ønsker, da området ligger som en "satellitt" uten tilknytning til andre funksjoner. Området er ikke et satsningsområde for boligbygging i Ringerike kommune, har ikke tilfredsstillende kollektivtilknytning og lang avstand til sentrumsfunksjoner, skole, butikk mm. Videre er det liten sikkerhet for myke trafikanter pga. manglende gang- og sykkelvei mot Hønefoss.		
22. Tyristrand Landsbyforening		Kart	Best.
1. Ikke enkelt å forholde seg til høringsforslaget, om en ikke kjenner prosessen. Skulle ønsket seg tydeligere presisering av hva som er de konkrete utfordringene i 2017 for sitt område. 2. Er opptatt av Rv35 som er hovedfartsåre tvers gjennom Tyristrand sentrum. Antall innbyggere vokser raskt. Allerede godkjente byggeområder og forslag til nye, gir Tyristrand kapasitet til en betydelig boligbygging i mange år framover. Dette betyr økt ferdsel på Rv35 av kjørende, syklende og gående. Landsbyforeningen er spesielt opptatt av barna som må krysse Rv35 til og fra skolen. Videre	1. Planprosessen presiseres i planbeskrivelsen. 2. Minner om krav til regulering og utredninger for fremtidige veianlegg. Ved utbygging av denne veitraséen vil temaer som barn og unge bli utredet.		

å unngå nye barrierer som stenger for trygg og miljøvennlig transport, både i sentrum og til og fra områdene rundt. Planlagt parsell av Rv35 gjennom sentrum vil bli en slik barriere. 3. Ber Ringerike kommune å videreformidle dette behovet til Statens vegvesen, mht. å forlenge sykkelstiene både mot Nakkerud og Ask, samt å se på en annen løsning for planlagt parsell av Rv35 gjennom Tyristrand. 4. Viser til sin uttalelse til oppstart av kommuneplanarbeidet 29.08.2013. Landsbyforeningen kan ikke finne dette igjen i årets høring, og har ikke fått respons på innspillet som de har lagt mye arbeid i. Viser også til Gjestebudmøtet som ble arrangert etter invitasjon fra kommunen. Ber om at brevet leses på nytt og at saken behandles både faglig og politisk i 2017, og før sluttbehandling av arealdelen.	3. Sykkelstier mot Ask og Nakkerud er lagt inn i kommuneplanen som fremtidige sykkelveier. 4. Innspillet om rv. 35 er gjennomgått. Tekniske detaljer rundt denne veien er ikke en del av kommuneplanens arealdel. Rv. 35 er ikke et kommunalt ansvar.		
23. Veme menighetsråd		Kart	Best.
Ber om at Veme/Kvernvollen tas med blant de prioriterte stedene i arealdelen, og at det legges til rette for at bygda kan være et levende lokalsamfunn. Om det ikke er tilslutning til dette, bes det om en klargjøring av hvordan kommunen ser på utfordringene som de peker på i innspillet. 1. Veme ligger nær Hønefoss med god veiforbindelse. 2. For tiden lite/ingen boligbygging i bygda. Det vil være naturlig å styrke Kvernvollen som bygdesenter.	Kommuneplanens arealdel skal følge opp målene i kommuneplanens samfunnsdel. Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt av kommunestyret 30.04.15. I samfunnsdelen fastslås det at areal og transport skal ses i sammenheng for å gi redusert transportbehov, og at boligutvikling skal skje i gangavstand til sentrum og i nærhet til skoler, barnehager og annet tjenestetilbud. Veme tilfredsstiller ikke disse kravene. Videre fastslås det at det skal planlegges for *70 % av befolkningsveksten i Hønefoss-området og 30 % i de prioriterte lokalsamfunna*. Veme er ikke blant disse lokalsamfunnene. Imidlertid sier samfunnsdelen at *den prosentvise fordelingen ikke skal være til hinder for bærekraftige utbygginger også andre steder*		

3. Veme har ikke kommunal kloakk. Ved Kvernvollen og i umiddelbar nærhet er det 50-100 boliger uten tilfredsstillende kloakkløsning. 4. Søknad om utvidelse av regulert boligfelt på Kvernvollen er avslått. Her er det arealer godt egna for boliger, bl.a. nord for jernbanen, i hovedsak på fjellgrunn. 5. Det ligger godt til rette for boligbygging på Veme. Dette vil kunne gi løsninger for vann og kloakk for eksisterende bebyggelse, og samtidig åpne for utvikling av bygda. Dette er nødvendig for å kompensere for reduksjon i folketall som følge av redusert sysselsetting i landbruket. Dette vil og styrke tilbudet til turiststrømmen gjennom bygda, og styrke grunnlag for kulturliv og gjøre det mer attraktivt for unge som ønsker å videreføre tradisjoner innen landbruk.	*i kommunen*. Dette innebærer at det fortsatt vil være mulig å bygge flere boliger på eksisterende reguleringsplaner, men det er ikke prioritert noen nye utbyggingsområder her.		
24. Vågård vel		Kart	Best.
Det populære friluftsområdet på Hensmoen må settes tilbake til LNF-formål i ny arealplan. Videre grusuttak utover området Myrvang AS har fått konsesjon for er ikke forsvarlig. Viser til alle innspill til reguleringsplanen i mai 2017.	Viser til vedtatt reguleringsplan for Hensmoen grusuttak av 31. mai 2018 (kommunestyresak 62/18), hvor dette er utredet. Hensynssone for friluftsliv nord og vest for området er innarbeidet.		
25. Øyangen vel		Kart	Best.
Øyangen Vel er en velforening på Krokskogen i områdene rundt Øyangen og Ringkollen. Har siden 2013 argumentert for revidering av arealplanen på to saksområder:	Kommunen legger til grunn at kommuneplanens arealdel er juridisk bindende, og dermed skal følges slik den foreligger. Kommuneplanens arealdel skal i utgangspunktet ikke tilrettelegge for dispensasjoner, for å bevare forutsigbarheten i planleggingen og likebehandling. I plan- og bygningsloven § 19-2 kommer det frem at fordelene ved å gi en dispensasjon skal være klart større		

- Strøm; fjerne forbudet og åpne for dispensasjonsrelatert saksbehandling iht. markaloven. - Hyttestørrelse mht. en forsiktig kvadratmeterutvidelse (ekstra soverom, vaskerom etc.) Ønsker at arealdelen skal gi mulighet til å gi dispensasjon for punktene ovenfor, der dette ikke kommer i konflikt med Markalovens bestemmelser og intensjon. 1. Viser til forslag til kommuneplanbestemmelser hvor innlegging av strøm ikke er tillatt i Marka-området. Videre retningslinje om at der eiendommer ligger innen 100-metersbeltet til vann og vassdrag skal total hyttestørrelse maks være 50m2 BRA inkl. evt. overbygg + ett uthus på inntil 10m2 BRA. Øyangen Vel er ikke enig i dette. 2. <u>Markalovens intensjon og forarbeider:</u> Øyangen Vels utgangspunkt er at markaloven mest mulig «alene» må være styrende, og forarbeidene til loven uttrykker lovgivers intensjon og dermed et viktig grunnlag for forvaltningen av loven. Gjengir utdrag fra markaloven, forarbeider og innstillinger ifm. loven. Ut fra dette mener Øyangen Vel forbudet mot innlegging av strøm bør fjernes fra arealdelen, og erstattes med en dispensasjonsbasert saksbehandling iht. markaloven. Lovens intensjon er at loven ikke skal være til hinder for vedlikehold, hensiktsmessig modernisering og andre bygge og anleggstiltak som er nødvendige for å opprettholde etablerte lokalsamfunn eller enkelt hytteliv på tilfredsstillende nivå.	enn ulempene. I tillegg skal ikke hensynet som ligger i bestemmelsen bli vesentlig tilsidesatt. Hvis ett av disse kravene ikke er oppfylt, ligger det ikke grunnlag for å gi dispensasjon. Arealdelen kan dermed ikke utformes på en måte som legger til rette for å gi dispensasjoner. 1. Som utgangspunkt er det byggeforbud, jf. § 12.4.3 i kommuneplanbestemmelsene. Det er kun tillatt tiltak som er ledd i tradisjonell landbruksdrift. Det skal foreligge svært tungtveiende grunner for å få innvilget dispensasjon. Dette er for å bevare områder for allmennheten. Til opplysning er det byggeforbud i hele marka. Dette er i tråd med markaloven. 2. Ringerike kommune ønsker ikke å drive en dispensasjonsbasert saksbehandling. Viser til punkt 1.		

3. Dispensasjon for strøm til hytter ved Damtjern: I 2014 ga Klima- og miljødepartementet dispensasjon etter markaloven § 15 for el-tilknytning av hytter ved Damtjern. Vedtaket er begrunnet med at hensynene i markalovens formålsbestemmelse ikke blir nevneverdig tilsidesatt, og at fordelene for tiltakshaver er klart større enn ulempene for friluftslivet, naturmiljøet eller allmenne interesser. Fylkesmennene i Buskerud og Oslo&Akershus mente innlagt strøm ikke inngår i begrepet «et enkelt hytteliv». Departementet var uenig i dette. Slik velforeningen forstår det ble spørsmålet hos departementet om inngrepene i naturen ble store eller ikke, samt om strøm var uforenlig med forståelsen av hva en Markahytte skal være. Dette bør gi presedens for andre hytteområder i Ringerike, og forbudet mot innlegging av strøm bør fjernes fra arealdelen og erstattes med en dispensasjonsrelatert saksbehandling iht. markaloven. 4. Innlegging av strøm generelt: Argumentasjon for å gi hytter mulighet for dispensasjon til el-tilknytning sammenfaller med hovedmål 1.3 i gjeldende kommuneplan av 2007: *(...) Stabilisere forbruket av elektrisitet og fossilt brensel. (...) Stimulere til økt bruk av alternative energikilder og energibærere*. Bruk av fossilt brensel er økende. Velforeningen viser et eksempel på bruk av fossilt brensel for en hytte i området, og viser hvilken miljøutfordring dette utgjør om en ser samlet forbruk for hyttene i området. Mange hytter kan ikke klare seg med solcellepaneler alene. Lydstøy fra aggregater er en ofte glemt forurensning, og er kanskje det som	3. En dispensasjon vurderes isolert, og skaper ikke presedens for hele Marka. Ønskes det innlagt strøm må det søkes dispensasjon fra planbestemmelsene § 12.4.3, jf. markaloven § 5. 4. Når det gjelder markaloven gir den et generelt bygge- og anleggsforbud i markaloven § 5. Gjeldende kommuneplan er fra 2007, altså før markaloven trådte i kraft. Markaloven overstyrer videre kommuneplanens bestemmelser ved motstrid. Strømfremføring og andre tiltak som utvidelse av hytter og riving, samt erstatningshytter omfattes av bygge- og anleggsforbudet uavhengig av hva som står i kommuneplanen. Å fjerne forbudet mot strøm i kommuneplanen har derfor liten hensikt med mindre kommunen i ny kommuneplan skulle presisere strømforbudet ytterligere. Arealstørrelse på hytter i marka er ikke regulert i markaloven eller forarbeider. For		

mest griper inn i allmennhetens opplevelse av Marka. 5. Velforeningen er også klar over at el-tilknytning vil kunne gi ulemper som: ulovlig beboelse, potensielt økt utslipp av gråvann etc., visuell forurensning ved utelys etc. samt økt forbruk av strøm (neppe et problem så lenge strømmen er produsert med vannkraft). 6. Mener fordelene med el-tilknytning klart kompenserer for potensielle ulemper. Strøm er eneste løsning som kan hindre en økende bruk av fossilt brensel for hyttene, og kommunen bør stimulere til dette. 7. Velforeningen inviterer kommunen til en visning av de muligheter som ny teknologi gir ved en befaring på hytta til Helge Bukkvold. Denne hytta trenger ikke el-tilknytning, men ved el-tilknytning fjernes all fossilt brensel fra hytta og Marka. 8. Fra 2020 er det vedtatt forbud mot fossil oljefyring, riktignok ikke i hytter. Dette vil gjøre det vanskeligere for hytteeiere å få tak i fyringsolje, og av den grunn kanskje bruke mer forurensende fossilt brensel til oppvarming. 9. Bruksareal for hytter i Marka: Støtter forslag om å øke generelle grenser for bebyggelse på en eiendom til 60m2 BRA + 10m2 BRA overdekket veranda o.l. + 10m2 BRA for uthus/bod. Velforeningen har noen forslag til endringer og presiseringer: Det er foreslått at de gamle arealreglene fortsatt skal gjelde innen 100-metersbeltet langs vann og vassdrag, og i «de deler av Marka som er tilnærmet uberørt av hytter». Disse begrensningene bør fjernes, slik at samme regler	utvidelse av hytter har kommunen og Fylkesmannen praktisert gjeldende retningslinjer til kommuneplanen i § 2.2. Vi kan på generell basis ikke ha bestemmelser i kommuneplanen som overstyrer markaloven på noe vis, men kan ha bestemmelser eller retningslinjer om for eksempel hyttestørrelser ol. dersom det gis dispensasjon fra markaloven. 5. Tar dette til orientering. 6. Tar dette til orientering. Kommunen vil minne om at det eksisterer flere strømkilder som ikke er avhengige av el-tilknytning. 7. Dette anses ikke som relevant for kommuneplanen, anbefaler å kontakte byggesaksavdelingen. 8. Tar dette til orientering. 9. Det er byggeforbud i marka.		

gjelder i hele kommunens områder innenfor Markagrensen. Hovedbegrunnelsen er at det er vanskelig å vurdere hva som er vann og vassdrag, og hvor er det «tilnærmet uberørt av hytter»? En rekke hytteeiendommer har i dag større bygningsareal enn foreslåtte grenser. Velforeningen ønsker at det tas inn i bestemmelsene at erstatningsbebyggelse tillates oppført med de samme arealene som eksisterende bebyggelse. Som eksempel på vellykket erstatningsbebyggelse vises til endringene på Bukkvolds hytte i 2012.			
26. Åsa vel		Kart	Best.
1. Politisk og administrativ ledelse i RK har oppfordret til å komme med innspill om ønske utvikling. Viser til prosjektet «Åsa 2030» og rapporten «Åsa Vel-Åsa 2030» som bl.a. spesifiserte aktuelle områder for boligbebyggelse. Innspillet ble behandlet i formannskapet 15.11.2016, og det ble vedtatt å ta forslaget med videre i arealdelen, samt å prioritere utbygging i områdene rundt skolen og butikken. Kan ikke se at noe fra Åsa 2030 er lagt inn i forslag til ny arealdel. Dette er uforståelig ut fra formannskapet vedtak og signaler fra kommunen. Rapporten er godt forankra blant innbyggerne gjennom aktiv deltakelse i prosessen. 2. Åsa vel mener det bør legges inn flere områder for boligbygging i kommuneplanen, og kommer med konkrete forslag om områder. Disse er i samsvar med «Åsa 2030», formannskapets vedtak 15.11.2016, og er klarert med aktuelle grunneiere. Åsa Vel mener også kommunen bør vurdere	1. Innspill fra Åsa 2030 kom lenge etter innspillsfristen, men ble behandlet som egen sak i formannskapet i møte 15.11.2016 i sak 209/16.Følgende vedtak ble fattet: «*Innspillet fra Åsa vel tas med i det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel. I pågående revisjon av kommuneplanen anbefales det at de midtre områdene i og i nærheten av «Åsa torg» og «Åsa gata» vurderes inn i arealdelen i samråd med aktuelle grunneiere. Prinsippene for effektiv arealdisponering, vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel 2025-2030, skal følges. Øvrige utviklingsmuligheter spilles inn til en neste revisjon av kommuneplanen*». I foreslått kommuneplan ligger det inne boligområde Småbråten/ Johnsrud og Grenda i Åsa begge med 11 enheter og et nytt område ved skolen på 10 daa (B28). Andre foreslåtte endringer fra gjeldende arealdel: Området ved butikken er avsatt til eksisterende forretning og andre		

områder ved Åsa Øst og Åsa Vest for videre utvikling, i tråd med «Åsa 2030». 3. Åsa Vel begrunner hvorfor Åsa bør prioriteres for vekst med følgende: - Det etableres ny kloakkledning med tilknytning til Monserud renseanlegg. - Sikre godt elevgrunnlag for Steinsfjorden Montessoriskole, som starta høsten 2016. - God beliggenhet ift. Ringeriksbanen og E16. - Godt supplement til veksten i Hønefoss sentrum. Viktig med gode alternativer for tilflyttere som ønsker å bo landlig men sentralt. - Åsa Vel har blitt kontaktet av utbyggere, og tolker dette som at bygda er et attraktivt område for utvikling og vekst. Positive til forslaget om småbåthavn på Grantopp.	tettbygde områder er endret fra LNF til nåværende boligbebyggelse. Hensynssone for flomfare (H320) og høyspenningsanlegg(H370) langs Steinsfjorden begrenser utbyggingspotensialet. Fremtidig småbåthavn ved Grantopp ligger inne i revidert forslag: S2 2. Det er ikke åpnet for nye arealbruksinnspill i denne høringen. Rapporten Åsa 2030 er en grundig gjennomarbeidet utredning, som kan danne grunnlag for arealbruksinnspill ved neste revisjon av kommuneplanens arealdel. Anbefaler Åsa vel å komme med et slikt innspill ved neste revisjon. Det er åpnet for boligbygging i område B28 i Åsa. 3. Tar dette til orientering.		

27. Miljøpartiet de grønne, Ringerike	
Uttalelsen konsentrerer seg om Ringerikes rike grusforekomster med tilhørende grunnvannsressurser, frilufts- og naturverdier. Forekomstene er dels av internasjonal, nasjonal og regional betydning, og bevaring og utnyttelse av dem er særlig viktig i et overordna perspektiv. 1. Foreslår at RK utarbeider en oversikt over natur- og friluftsverdiene som mangler i temautredningen om masseforvaltning. Spør om ikke RK kan gå foran i en ny nasjonal politikk i å ivareta grusressurser. 2. RK må endre sin praksis med å gi altfor romslige tillatelser for masseuttak, herunder stille strengere krav til tiltakshaver når det gjelder opprydding og reelle avbøtende tiltak. Viser til sin høringsuttalelse til grusuttak på Hensmoen og Kilemoen. 3. Viser til sitt initiativ om geopark på Hensmoen og geoinformasjonssenter. Dette har sammenheng med RKs spesielle kvartærgeologiske historie. Foreslår at det arbeides planmessig, også i arealdelen, for at en geopark og vitensenter opprettes. Samt at arbeidet med å lokalisere et landskapsvernområde tas opp igjen (foreslått av prof. Elgmork allerede i 1974).	1. *Kartlegging av bynære friluftsområder* er en del av kunnskapsgrunnlaget for kommuneplanrevisjonen (politisk behandlet i 2014). I tillegg er kommunen i ferd med å kartlegge friluftsområder i hele Ringerike. Temautredning om masseforvaltning inkluderer ikke direkte natur- og friluftsverdier, men gir viktige føringer til kommunens planarbeid om hensyn som må vurderes ved forslag og søknader om råstoffutvinning og deponi. Denne er under revisjon og vil erstattes av kommunedelplan for masseforvaltning, der det følger med en konsekvensutredning hvor natur- og friluftsverdier vil vurderes. Ved dette vil kommunen i større grad ivareta grusressursene og se dette opp mot andre interesser. 2. Ved ny kommunedelplan vil kommunen få nye retningslinjer i tråd med overordnede føringer. Når det gjelder tidligere innsendte høringsuttalelser, vises det til rådmannens kommentar til disse. 3. I henhold til strategiplanen for geologisamarbeidet mellom Vestfold, Telemark og Buskerud fylkeskommuner er etablering av nye geoparker ikke prioritert for inneværende periode (2017-2019). Geoparkene i Vestfold, Telemark og Buskerud er organisert som interkommunale selskaper der kommunene og fylkeskommunen er eiere. Ringerike kommune vil derfor ikke prioritere å etablere en egen geopark.

4. Konklusjon: Bevaring av ressursene må følges opp av en planmessig og evt. skånsom utnyttelse. Det er lagt opp til en svært høy utvinningstakt på flere områder, senest behandlet i kommunestyret er Hensmoen og Kilemoen. Viser også til Follummoen, hvor arealer kan bli nedbygd. Ressursene er av interesse for drikkevannsforsyning, bevaring av biomangfold og for bynære fritids- og friluftsaktiviteter. Foreslår at områdene avsettes til LNF-formål, utover områdene der særlig verdifulle glasiallandskap fins, hvilke bør avklares for landskapsvern.	4. Ved politisk sluttbehandling av områderegulering for Kilemoen sanduttak ble uttaksområdet redusert, både i utstrekning og dybde. Drikkevannskilden for Ringerike vannverk Kilemoen blir sikret gjennom områderegulering for dette området. Masseuttak utenfor denne planavgrensningen er ikke i konflikt med drikkevannskilden. Viser til kommunedelplan for masseforvaltning som vil ta for seg disse temaene. Arbeidet med planen er startet opp, og en ser for seg sluttbehandling i 2020/2021.
28. Ringerike Arbeiderparti	
1. Viktig at arealdelen gjenspeiler samfunnsdelen. Tettsteder som Tyristrand, Nes, Sokna og Hallingby må ha muligheter til å vokse med både bo- og næringsarealer. Arealplanlegging må ta hensyn til eksisterende og planlagte strukturer, slik at veksten skjer på en kontrollert måte og at kapasitet i kommunale tjenester kan planlegges i god tid. 2. Statlige krav til fortetting rundt kollektivknutepunkt må være førende. Stort potensial for fortetting i Hønefoss. Det må kunne bygges høyere i sentrum, men det er viktig med helhetlig utvikling som skaper gode byrom. 3. Det må planlegges for helhetlige løsninger om gang- og sykkelvei og kollektivtransport. Byen bør vokse innenfra. Fortetting og høyere bygg vil gi mindre behov for nedbygging av matjord. Grøntarealer/parker i Hønefoss bør	1. Arealdelen gjenspeiler samfunnsdelen, og tilrettelegger for vekst i tråd med vedtatte mål. Arealdelen har utbyggingspotensial i alle lokalsamfunn som er prioritert i samfunnsdelen, i tillegg er det urealiserte og/eller nye områder også andre steder (Åsa, Nakkerud, Veme m.m.). 2. Når det gjelder punkt 2 og 3 vises det til pågående områderegulering for Hønefoss, som vil avklare disse temaene. Viser til hensynssone for områderegulering Hønefoss.

videreutvikles, Petersøya må tas vare på og det må jobbes med tilgjengelighet. Kommunen bør aktivt være tilrettelegger for miljøvennlige løsninger, tilrettelagt for en sosial profil med felles arealer både ute og inne.	
29. Ringerike Høyre	
1. Innspillet gis på bakgrunn av endrede forutsetninger som veg- og baneplaner og ny stasjon i Hønefoss gir. Det er viktig at revidering av samfunnsdelen igangsettes mtp. byggestart av Ringeriksbanen i 2021. Forutsetningene for mange av innspillene gitt i 2013 er ikke relevante ut fra dagens virkelighet. Ber om at ny revidering av arealdelen starter så fort som mulig etter at denne planen er vedtatt. 2. Planforslaget er en ren utbyggingsplan. Den enkelte grunneier kan ikke alene gjennom enkeltinnspill stå ansvarlig for å fremme en utvikling mot grønn omstilling og bærekraftig framtid. 3. Viktig å sikre grønn omstilling og bærekraftig framtid. Flere valg og prioriteringer fra samfunnsdelen blir ikke hensyntatt i forslaget. Høringsforslaget inneholder ikke tilstrekkelige styringsbestemmelser som følger opp valg og prioriteringer fra samfunnsdelen. Følgende gjør at utviklingen vanskelig kan styres i ønsket retning: - Flere innspill vil gi økt bilbruk, og viker fra prinsippet om at nye byggeområder nær kollektivknutepunkt/akser skal prioriteres.	1. Revidering av kommuneplanen, både areal- og samfunnsdel avklares ifm. neste kommunal planstrategi som skal vedtas seinest høsten 2020. Denne prosessen starter høsten 2019. Gjeldende samfunnsdel ble vedtatt i 2015, og gir et godt grunnlag for kommunens arbeid med tilrettelegging for vekst og utvikling. Dersom formannskapet ønsker å starte opp en ny revisjon på et tidligere tidspunkt, må dette avklares gjennom eget vedtak. Rådmannen anbefaler å følge planhierarkiet ved revidering av planer. Dette innebærer at revidering av kommuneplanen ikke bør finne sted før ny kommunal planstrategi er vedtatt. 2. Tar dette til orientering. 3. Områderegulering for Hønefoss vil ta for seg en del av disse problemstillingene. Rådmannen er enig i at arealdelen med fordel kunne inneholdt sterkere føringer for styring av vekst, f.eks. gjennom rekkefølgebestemmelser for når nye utbyggingsområder kan tas i bruk. Samfunnsdelens kapittel om Effektiv arealdisponering sier at kommunen skal ha en *aktiv bruk av rekkefølgebestemmelser for å sikre en effektiv arealdisponeringer*. Ut fra politiske vedtak har imidlertid ikke rådmannen oppfattet at det er vilje til å ta i bruk slike virkemidler. Buskerud fylkeskommune etterlyser også en sterkere styring i arealdelen.

- Innspill er vurdert hver for seg og ikke i sammenheng. Det er en svakhet at planen ikke tar inn over seg at bilbasert utbygging vil gi trafikale virkninger i Hønefoss, og synliggjør en utvikling av trafikksystemet. - Gjennom rekkefølgebestemmelser må planen sikre at byggeområdene utvikles i en bestemt rekkefølge som gjør at kollektiv-systemet kan utvikles i takt med dette. Rekkefølgebestemmelser må sikre at kryss utbedres i takt med at nye byggeområder åpnes. Planen må reflektere at vi er en sykkelby, med rekkefølgebestemmelser som sikrer at sykkelveger etableres i takt med utbygginger i sykkelavstand til byen. - Planen omhandler ikke Hønefoss by. Det er igangsatt en områderegulering for Hønefoss, men planavgrensningen er for snever til å ta inn en helhetlig trafikal løsning for byen. Dette må framkomme av arealdelen. Knutepunktutvikling rundt Hønefoss stasjon krever sterk styring, både av arealutvikling og trafikale løsninger. - Planen har ikke styringsmekanismer som sikrer at 70 % av befolkningsveksten skjer i Hønefoss, og 30 % i de prioriterte lokalsamfunna.	
30. Ringerike Senterparti	
1. Viktig at arealdelen legger opp til utvikling i hele kommunen, og at det legges til rette for gode liv i lokalsamfunn med nærhet til gode kommunale tilbud. Kommunen må legge til rette for	1. Arealdelen legger opp til utvikling i tråd med vedtatte målsettinger i kommuneplanens samfunnsdel. Arealdelen har utbyggingspotensial i alle lokalsamfunn som er prioritert i samfunnsdelen, i tillegg er det urealiserte og/eller nye områder også andre steder (Åsa, Nakkerud, Veme m.m.).

arbeidsplasser i hele kommunen, og en balansert utvikling med vekst både i byen og lokalsamfunna. 2. Høringsforslaget bygger ensidig på innkomne innspill. Det kunne vært formålstjenlig at kommunen hadde tatt en mer aktiv rolle, og selv foreslått utbyggingsområder. Registrerer at dette har gjort at enkelte lokalsamfunn er tilført få utbyggingsområder, og at det i liten grad legges til rette for næringsutvikling utenfor Hønefoss-området. 3. Jordvern: Høringsforslaget legger i for stor grad til rette for nedbygging av dyrka mark. Sett hen til tilgjengelige arealer kan ikke kommunen akseptere at dyrka mark omdisponeres til boligformål. Flere av innspillene som er tatt med vitner om kortsiktighet og er ikke i tråd med nasjonale føringer. Viser til SPs alternative forslag ved behandling av høringsforslaget. 4. Selv om noen lokalsamfunn er fremhevet som prioriterte, skal ikke dette være til hinder for utvikling av andre områder. Det bør i bestemmelsene åpnes for spredt boligbygging der det er hensiktsmessig og ikke er i konflikt med andre tungtveiende hensyn.	2. Kartlegging av utbyggingspotensial i gjeldende kommuneplan viser at gjeldende plan har et betydelig urealisert potensial for boligutbygging, fordelt på alle de prioriterte lokalsamfunna – samt enkelte andre steder. I tillegg kommer nye områder som avsettes i revidert kommuneplan. Når det gjelder næring er det riktig at det i stor grad tilrettelegges for næringsområder i Hønefoss-området. Dette er etter rådmannens vurdering riktig, av hensyn til samordnet bolig-, areal- og transportutvikling, og samfunnsdelens målsetting om at hoveddelen av veksten skal styres til Hønefoss-området. Det er imidlertid også urealiserte næringsområder på Nes, Hallingby og Tyristrand. 3. Mange av høringsuttalelsene omhandler beslag av dyrka mark, og Fylkesmannen har fremmet innsigelse til flere boligområder bl.a. med grunnlag i jordvern. Rådmannen har tatt ut disse områdene. 4. Rådmannen vil ikke foreslå å åpne for spredt boligbygging. Det at planen ikke åpner for spredt boligutbygging, er noe av bakgrunnen for at fylkesmannen ikke fremmer innsigelse til forslag om nye boligområder på Nakkerud, Tyristrand, Ask, Åsa og Hallingby. Søknader om spredt boligbygging vil måtte behandles som dispensasjon fra kommuneplanen.
31. Ringerike Venstre	
Venstre ønsker grønn vekst og næringsutvikling, nye arbeidsplasser, godt miljø og folkehelse, en kompakt miljø- og kulturby, tettsteder og distrikt det er godt å bo, leve og arbeide i. Ressurser må forvaltes på en	

bærekraftig måte. Venstre vil styrke jordvernet og stille krav til reetablering av dyrka mark. <u>Generelle innspill</u>: 1. Økt boligbehov skal først og fremst dekkes ved fortetting i og nær Hønefoss, og nær sentrum i prioriterte tettsteder. 2. Nye boligområder skal ha krav til gang- og sykkelveg og nærhet til kollektivtilbud. 3. I den grad samfunnsinteresser (jernbane/vei) fortrenger matjord, skal denne deponeres og tilbakeføres til landbruk. 4. Ved privat ikke-kommersielt masseuttak må det settes tidsfrist/tilbakeføringskrav for å unngå åpne sår til evig tid. 5. Fortetting av eksisterende industriområder framfor oppbygging av nye. 6. Landbruksjord skal fortettes tungt dersom det mot Venstres stemme omdisponeres til boliger. 7. Alle skal sikres nærhet til grønne lunger i by og tettsted, og kort vei til frilufts- og turområder. 8. Investeringer i g/s og annen infrastruktur bør kanaliseres til prioriterte tettsteder før nye bygges ut.	1. I tråd med vedtatte målsettinger i samfunnsdelen. Dette følges opp i arealdelen. 2. Nødvendige rekkefølgekrav for etablering av infrastruktur fastsettes i reguleringsplaner for nye utbyggingsområder. Viser til kommuneplanbestemmelse §§ 4 og 5.10. 3. Dette er i tråd med vedtak ifm. planprogram for Fellesprosjektet Ringeriksbanen og E16. 4. Det er per i dag vanskelig for kommunen å følge opp dette. 5. Det er utvidet et område på Hensmoen og i Veien, ellers er det fortetting av eksisterende områder. 6. Rådmannen har tatt ut boligområder som beslaglegger dyrka mark, som det er fremmet innsigelse mot. 7. I tråd med vedtatte målsettinger i samfunnsdelen. Viser til kartlegging av bynære friluftsområder, samt utarbeidelse av ny kartlegging for hele kommunen. Grønnstruktur i Hønefoss sentrum er et tema i områderegulering for Hønefoss. 8. Tar dette til orientering.
<u>Konkrete innspill til enkeltforslag</u> (punkter hvor Venstre støtter planforslaget oppsummeres/kommenteres ikke) 1. 1 Fritidsbebyggelse Lunde, Nes i Ådal: Ikke egna til hytter, kan under tvil forsvares til boliger pga.	1. 1: Frarådet av Fylkesmannen pga. beliggenhet og nærhet til fulldyrka jord og renseanlegg. Fylkesmannen vil trolig ha samme vurdering når det gjelder boligformål. Rådmannen opprettholder forslag om at området avsettes til fritidsbebyggelse.

beliggenhet. Foreslår at det utredes videre, krav om g/s. 2. 4 Fritidsbebyggelse Smørhølkollen, Nes i Ådal: Motsetter seg dette. 3. 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 og 15 Masseuttak, Nes i Ådal/Ådal: Motsetter seg disse. 4. 21 Boliger Gamle Ådalsvei 66, Hallingby: Motsetter seg dette. Forringer etablerte boligers bokvalitet. Skog av høy bonitet, bygger ned buffer mot dyrka mark. 5. 27 Boliger Bålerudmarka/Oppenåsen, Heradsbygda: Krav om at kollektivtilbud til jernbanestasjon/sentrum er formelt avklart før planen evt. utredes videre på senere tidspunkt. Må ses i sammenheng med områdeplan for Hønefoss. 6. Boligbygging i Haug: Samme kategori som Heradsbygda, avventer gode kollektivløsninger til jernbanestasjon/sentrum og områdeplan for Hønefoss. 7. 43 Boliger Nedre Klekken gartneri, Haugsbygd: Motsetter seg dette. Bør videreføres som gartneri, evt. selges/leies ut som jordbruksareal. 8. 46 Østre Berg/Klekken økogrend, Haugsbygd: Alternative og miljøriktige bygge-, bo- og leveformer er en ønsket utvikling. At store deler av arealet skal være felles tun med parseller for egen matproduksjon gjør at Venstre støtter forslaget. Støtter kommunens fraråding av utbygging av eiendommen i sør.	2. 4: Ikke foreslått avsatt i kommuneplanen, dermed tas dette til orientering. 3. 6-13, og 15: Kun nr. 8 er foreslått avsatt i kommuneplanen. 4. 21: Området frarådes av fylkesmannen, men er foreslått videreført i kommuneplanens arealdel. Hallingby er definert som et satsingsområde i kommuneplanens samfunnsdel 2015-2030. 5. 27: Fylkesmannen har fremmet innsigelse til område B (feltnavn B17 på plankartet), og dette er imøtekommet. 6. Fylkesmannen har fremmet innsigelse til 7 av 9 nye utbyggingsområder i Haugsbygd. Rådmannen har tatt ut disse områdene, med unntak av B20 og B26. 7. 43: Tatt ut etter vedtak i Formannskapet i forbindelse med begrenset høring. 8. 46: Fylkesmannen har fremmet innsigelse til området, og rådmannen har tatt innsigelsen til følge.

9. 56 Masseuttak Heen sand: Venstre er sterkt mot en utvidelse.	9. 56: Utvidelse av masseuttaket er vedtatt, ved reguleringsplan 379 (Hensmoen grusuttak).
10. 65 Masseuttak Eggemoen: Motsetter seg dette pga. natur- og kulturverdier.	10. 65: Ikke foreslått avsatt masseuttak på Eggemoen, kun forslag om å vise ressursen med hensynssone for å sikre den for framtida. Videre er det også foreslått hensynssone for friluftsliv i området.
11. Kilemoen: Motsetter seg enhver søknad om videre utvidelser.	11. Kilemoen: Viser til vedtak av reguleringsplan for Kilemoen sanduttak, hvor uttaksområdet ble avgrenset både i areal og dybde. Avsatt område i kommuneplanen er justert i tråd med kommunestyrets vedtak.
12. 75 Boliger Ve, Hønefoss: Motsetter seg dette pga. jordvern. 76 Boliger ved Veien skole, Hønefoss: Motsetter seg dette pga. jordvern.	12. 75 og 76: Ikke foreslått avsatt i kommuneplanen.
13. 77 Masseuttak Kilemoen nord: Motsetter seg enhver søknad om videre utvidelser på det sterkeste.	13. 77: Ikke foreslått å avsette område for utvidelse i kommuneplanen. Området som er avsatt er areal som er berørt av tidligere uttak, og hvor det ut fra klausulering av drikkevannskilden *kan* vurderes å tillate masseuttak.
14. 80 Boliger Tandberg, Hønefoss: Motsetter seg dette, dyrkbar jord, langt til tjenestetilbud, sårbare arter.	14. 80: Ikke foreslått avsatt i kommuneplanen.
15. 82 Boliger Trygstadveien, Hønefoss: Motsetter seg dette, kulturminner, usentralt.	15. 82: Innsigelse til dette området fra Fylkesmannen og fylkeskommunen. Rådmannen har tatt dette til følge. B6 er videreført, og innsigelsen fra Fylkesmannen her er trukket.
16. 94 Boliger Kindsåsveien, Tyristrand: Settes som vilkår at jorda tilbakeføres landbruket.	16. 94: Innsigelse fra fylkesmannen. Rådmannen har tatt dette til følge.
17. 95 Boliger Vælerenveien, Tyristrand: Motsetter seg dette, ikke i tråd med ønsket utbygging av Tyristrand.	17. 95: Ikke foreslått avsatt i kommuneplanen.
18. 97 Boliger Ask sentrum: Ikke i tråd med ønsket utbygging på Ask. Settes uansett som vilkår at området med dyrket mark tas ut.	18. 97: Foreslått areal til bolig i kommuneplanen omfatter ikke dyrka mark.

Private

32.AKA AS	
1. Avgjørende at planen kommer på plass, for å ha et oppdatert styringsverktøy for utvikling. Påpeker to svakheter: Prosessen har gått over så lang tid at planen på flere områder ikke vil være oppdatert. Det har ikke vært mulig å planlegge nye adkomster til byen fra ny E16, som er avgjørende for hvordan byen skal utvikle seg. 2. Ber om at koblingen mellom Hønefoss sør og områderegulering for Hønefoss vektlegges, samt at områderegulering for Hønefoss sør vurderes. Avgjørende for å få til en helhetlig utvikling av byen. 3. Oppfordrer til at kommunen umiddelbart etter vedtak starter ny revidering av kommuneplanen ila. neste to år.	1. Rådmannen er enig i at det er uheldig at kommuneplanprosessen har gått over såpass lang tid. Ny adkomst til byen fra E16 er avhengig av statens regulering i fellesprosjektet for Ringeriksbanen og E16. 2. Forslag om å vurdere en områderegulering for Hønefoss sør bes sendes inn som innspill til neste planstrategi. 3. Revidering av kommuneplanen avklares ifm. neste kommunal planstrategi som skal vedtas senest høsten 2020. Denne prosessen starter høsten 2019. Dersom formannskapet ønsker å starte opp en ny revisjon på et tidligere tidspunkt, må dette avklares gjennom eget vedtak. Rådmannen anbefaler å følge planhierarkiet ved revidering av planer. Dette innebærer at revidering av kommuneplanen ikke bør finne sted før ny kommunal planstrategi er vedtatt.
33.Amundsen, Martin	
Amundsens og naboens tomt (Engens vei 2 og Benterudgata 5 i Hønefoss) er delvis avsatt til parkeringsplass. Ber om at tomtene avsettes til boligformål, som er dagens bruk. Overflateparkering så sentralt strider mot miljøtenkning og ønsket om mindre biler og flere myke trafikanter i sentrum.	Dette området ligger i en reguleringsplan fra 1979 (reguleringsplan for adkomst Benterudgaten). Dette er en del av planområdet til områderegulering Hønefoss, hvor dette vurderes.
34.Andresen, Frode	
Kommunen er positive til utbygging i Haugsbygd, i lys av tiltenkt vekst ifm. Ringeriksbane/E16. Som resultat har utbyggingsområder som tidligere er avslått pga. jordvern m.m. blitt aktuelle. Viser til Klekken gartneri, Klekkenhagen, Nedre	Fylkesmannen har fremmet innsigelse til 7 av 9 foreslåtte nye boligområder i Haugsbygd, samt gitt en sterk anbefaling om at Klekken gartneri tilbakeføres til LNFR i tråd med gjeldende

Klekkenhagen og tilsvarende nedbygging av dyrkbar mark. Klekken gartneri må ikke omdisponeres fra jordbruksareal til boligformål. Begrunnelse: 1. LNF-område, A-klassifisert jord, sydvestvendt, optimale dyrkingsforhold. 2. Vil danne presedens for andre LNF-områder. Mange områder er alt tapt. 3. Grunnlaget for utbygging i slik stor skala er Ringeriksbane og ny E16. Dette prosjektet ligger i løse lufta, og Klekken ligger for langt unna trafikknutepunktene (7 km fra Hønefoss stasjon, 10 km fra ny E16). 4. Vil generere flere hundre (flere tusen om flere områder omdisponeres) bilbevegelser ekstra daglig, og større køer i Hønefoss. Opp mot 600 biler i timen Klekken-Hønefoss, inkl. tungtrafikk. 5. Lett å finne alternative tomter nær Hønefoss sentrum. Mange utbyggingsplaner på dyrkbar jord i Haug, til tross for at Kommunal- og moderniseringsdepartementet 7.4.2017 fastslo at flere felt i Krakstadmarka ikke kan omdisponeres pga. jordvern. Departementet og fylkesmannen påpekte også store tomtereserver i sentrale godkjente områder, samt fortettingspotensial i Hønefoss. 6. Boligbygging i Ringerike er allerede dimensjonert for kommende års vekst. SSB forventer en vekst på ca. 200 personer i Ringerike fram mot 2040. Skal det bygges må det bygges på steingrunn/kratt/industriområder. 7. Skolekapasiteten på Vang er sprengt. Vanskelig å se for seg en utvidelse her uten at dyrkbar mark berøres. 8. Klekken Gartneri drives i dag på en utmerket måte, og sysselsetter 5 personer og har planer for videre drift. 9. Ringerike er et lite sted i verden, tilgodesett med den beste jorda på kloden. Om 30 år er det enda mer vann- og matmangel enn i dag, og 2 mrd mennesker vil sulte. Omregulering av Klekken gartneri vil gi et potensielt tap på opp energi tilsvarende 25000 brød pr år.	kommuneplan. Det er også en rekke negative høringsuttalelser knyttet til boligbygging ved Klekken gartneri. Med bakgrunn i dette har rådmannen imøtekommet alle innsigelser med unntak av B20, B26 og B6. I Formannskapsmøte angående begrenset høring, ble det vedtatt at B19 (Klekken gartneri) skulle tas ut av planen. Denne er dermed tilbakeført til LNF-område.
35. Baug, Hanne og Kjell	
1. Deler av Baugs eiendom gnr/bnr 97/1 er foreslått avsatt til boligformål, B_F12 i kommunedelplan for Krakstadmarka. Baug støtter dette forslaget. 2. Det var innsigelse til dette området, og Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ikke godkjent at feltet avsettes til	Dette innspillet omhandler den vedtatte kommunedelplanen for Krakstadmarka. Ettersom Krakstadmarka er en egen kommunedelplan, omfattes ikke dette området av

boligformål. Departementet viser imidlertid til at det er naturlig å vurdere feltet B_F12 (og B_F8 som heller ikke ble godkjent) ifm. revisjon av kommuneplanens arealdel, ut fra et helhetlig behov for nye utbyggingsområder i Hønefoss. I forslag til ny arealdel er nevnte områder lag inn i tråd med RKs ønske for kommunedelplanen. Baug støtter dette. 3. Krakstadmarka er et viktig ledd for å legge til rette for å utvikle byen på begge sider av Storelva, og å utvikle sentrumsnære boområder med miljøvennlig transport. Med foreslåtte broforbindelser vil avstand til idrettsanlegg, sentrum og skole være kort. Analyser viser at B_F12 og B_F8 er avgjørende for å skaffe tilfredsstillende økonomi i utbyggingen av Krakstadmarkas nordlige del, sett i lys av nødvendige infrastrukturinvesteringer. Uten disse områdene vil muligheten for å realisere de 250-300 boenhetene i Krakstadmarka nord bli sterkt svekket. 4. B_F12 utgjør i overkant av 30 daa dyrka mark. Baug påpeker at i 1999 ble hele området fra Vesternbakken til Tandberg avsatt til framtidig boligformål, samlet ca. 900 daa (Krakstadmarka). Viser til at dette var et C-område i JAV (jordpolitisk arealvurdering, mindre sterke landbruksinteresser). Av disse 900 daa ble ca. 180 daa tilbakeført til LNFR i 2012. Av disse 180 daa er ca. 35 daa dyrka mark. Dette innebærer at å avsette B_F12 til bolig ikke gir nedbygging av dyrka mark ift. Da planarbeidet startet i 1999, og den JAV som gjaldt både da og nå. 5. Viser til Fylkesmannen og departementets begrunnelse for ikke å godkjenne B_F12 til boligformål, bl.a.: *de store sammenhengende jordbruksarealene øst for Krakstadmarka må forbeholdes matproduksjon.* For B_F12 vil ikke denne beskrivelsen være korrekt når utbyggingen av Krakstadsmarka er realisert. Området vil da være avgrenset og omkranset av boliger og skråninger.	kommuneplanens arealdel. Vi kan derfor ikke ta stilling til dette innspillet.
36. Buttingsrud, Lars v/ Fokus Rådgivning AS	
Registrerer at innspill 80 om *boliger Tandberg, Hønefoss* ikke er tatt med i planforslaget, og har følgende kommentarer til konsekvensutredningen av innspillene, som etter deres oppfatning er gjort på feil grunnlag:	Dette området er konsekvensutredet på lik linje med alle andre arealbruksinnspill, og ble med dette tatt ut av planen, med følgende konklusjon; *«Anbefales ikke nå av hensyn til jordvern, behov og utbyggingsstrategi når det gjelder rekkefølge på*

1. Hensynssone friluftsliv: området har, unntatt de sammenhengende jordene, potensial som et stort bynært utbyggingsområde. Utbygging her kan bli langt mer effektiv enn i sentrum, med kompliserte eiendomsforhold og arealbruk. Mener hensynssonen helt eller delvis må tas ut. Innimellom utbyggingsområder i Krakstadmarka vil det fortsatt bli store naturområder med samme kvaliteter. Dette området er heller ikke benyttet i særlig grad som friluftsområde i dag. Mener vurdering av lokalisering, infrastruktur og behov er direkte feil, og at hele området vurderes som byutviklingsområde og at delene de har foreslått tas med i kommuneplanen. 2. Ny veg fra Krakstadmarka til Lisletta: veitrase mot nytt kryss på Lisletta må tilpasses slik at veien får optimal linjeføring. Gjør oppmerksom på at foreslått trase i kommuneplanen avviker fra forslaget som har vært diskutert med Fossen Utvikling. 3. Viser til konsekvensutredning av innspill nr. 80 og at denne inneholder feil fakta som gjør at det feilaktig blir en samlet negativ vurdering av innspillet. 4. Forhold til overordnede planer: viser til varslet oppstart av ny veitrase til nye områder som er under planlegging. Det er derfor ikke riktig at området ikke er tilknyttet eksisterende boligområder med tilhørende infrastruktur. Kommunedelplan for Krakstadmarka legger også opp til veiforbindelse gjennom de innspilte områdene, og som knytter Krakstadmarka opp mot Lisletta og Fv241. 5. Teknisk og sosial infrastruktur: trafikksituasjon: Med bakgrunn i forrige punkt er det også feil at området ikke kan tilknyttes eksisterende infrastruktur, og at dette må etableres. Infrastruktur vil etableres som følge av utbygging i Tanberghøgda. Vei til Lisletta kan fungere som samleveg, kapasitet vil trolig være svært god og må óg ses som avlastning mot Oslosiden for utviklingen av Krakstadmarka. 6. Landskapsbilde: enig i at innspillet må ses i sammenheng med Krakstadmarka, samt at det bør tas hensyn for ikke å bryte landskapsbildet. Kan ikke se at en utvikling trenger å gi negativ landskapsvirkning. 7. Naturmangfold og vassdrag: bekkedrag i området bør fremdeles være intakte, området er så stort at en ikke ser for seg å bygge ned hele arealet. 8. Kulturmiljø: kongevegen blir behørig behandlet ved regulering.	*gjennomføring av nye utbyggingsområder»*. Dette er i tråd med nasjonale føringer om jordvern.

9. Jord- og skogressurser: riktig at skogen har høy bonitet, men den er lite dyrkbar. 10. Folkehelse/bomiljø/nærmiljø/friluftsliv/barn og unge/universell utforming: regulert ny barnehage i Tanberglia, og det skal også være vedtatt at ny barneskole skal utredes i området Tanbergmoen. Kollektivtilbud vil komme som en konsekvens av utbygging av Tanberglia og Tanberghøgda, samt vei til Lisletta. I Krakstadmarka vil deler av området bevares og tilrettelegges som friluftsområde, dette kan også innspilte område forholde seg til. 11. Samlet vurdering: mener samlet vurdering er feil, da den ikke er basert på faktisk situasjon. Attraktiv beliggenhet ift. Rekreasjonsområder, solrikt og bynært. Ber om at innspillet vurderes på nytt, at konsekvensutredningen rettes opp og at forslaget innarbeides i arealdelen.	
37. Eid, Tor og Kristin Bjerkestrand	
Er som beboere i Haugsbygd overrasket og sterkt kritiske til at kommunen ser ut til å være positive til en betydelig omdisponering av dyrka og dyrkbar mark til boligbygging i Haugsbygd. 1. Utbyggingsvolum og konsekvenser for bomiljø i et lite bygdesamfunn er mangelfullt utredet. Forslaget ser ut til å bygge på sviktende faktagrunnlag, og er i strid med nasjonal jordvernstrategi, nasjonale føringer for samordnet areal- og transportplanlegging, samt vedtatt politisk plattform for Buskerud fylkeskommune. Med utbygging av Ringeriksbane og E16 har ikke kommunen råd til å bruke av «omdisponeringskvoten» sin til boligbygging. Haugsbygd ligger langt fra sentrale trafikknutepunkt. 2. Kommunen har som planmyndighet gjennom pbl. fått makt og ansvar for å fremme bærekraftig utvikling. Krever at kommunen tar dette ansvaret, og sørger for at utviklingen skjer innen gitte nasjonale, regionale, rettslige og politiske rammer. 3. Viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementets vedtak i april 2017 angående kommunedelplan for Krakstadmarka, hvor de la vekt på at foreslåtte boligområder innebar omdisponering av dyrka mark av god	Fylkesmannen har fremmet innsigelse til 7 av 9 foreslåtte nye boligområder i Haugsbygd, samt gitt en sterk anbefaling om at Klekken gartneri tilbakeføres til LNFR i tråd med gjeldende kommuneplan. Det er også en rekke negative høringsuttalelser knyttet til boligbygging ved Klekken gartneri. Med bakgrunn i dette har rådmannen imøtekommet alle innsigelser med unntak av B20 og B26. I Formannskapsmøte angående begrenset høring, ble det vedtatt at B19 (Klekken gartneri) skulle tas ut av planen. Denne er dermed tilbakeført til LNF-område.

kvalitet, samt at kommunen har en stor tomtereserve i godkjente byggeområder og et betydelig fortettingspotensial i Hønefoss by. 4. Bo- og nærmiljø: Planene åpner for ca. 1000 nye boenheter, og en fordobling av innbyggertallet i Haugsbygd. Det legges opp til en høy utnyttelsesgrad, som bryter med dagens boligstruktur og størrelse. Det er viktig å ta vare på de kvaliteter bygda har. Nye boenheter vil gi en dramatisk trafikkøkning som veisystemet ikke er dimensjonert for. Kan ikke se at planen tar høyde for dette. Utvidelse av veikapasitet vil også true jordvernet. 5. Skole: Kapasiteten ved Vang skole på 340 elever er sprengt (har i dag 356). Det er ikke redegjort for hvordan potensielt behov for dobling av kapasitet løses. Utvidelse vil trolig gå ut over uteareal eller dyrka mark. 6. Klekken gartneri: Er som nabo spesielt kritisk til forslag om omdisponering til boligbygging ved Klekken gartneri. Grunneier har også tidligere forsøkt å få dette inn i kommuneplanen. Det skal være inngått en opsjonsavtale/salgsavtale med en utbygger, som av profitthensyn har ønske om en langt høyere utnyttelse enn eneboliger. Er bekymret for den typen bebyggelse og utnyttelsesgrad kommunen faktisk godkjenner for utbyggere. Området vil i løpet av kort tid få 46 nye boenheter (Klekkenhagen og Nedre Klekkenhagen), og med utbygging av Klekken gartneri kan det bli 88 enheter totalt. Området vil gå fra et rolig, landlig boligstrøk til et tettsted. Dette vil ødelegge det flotte kulturlandskapet, og føre til vesentlig forringelse av bokvalitet og eiendommer i området. Krever at kommunen tar hensyn til eksisterende beboere/miljø, og ikke godkjenner bebyggelse som vil føre til en vesentlig fortetting.	
38. Eierfellesskapet Berg østre v/Otto Krog	
Gnr/bnr 103/4 Bånntjernveien 19. Anmoder om at: • prosjektet blir tatt ut av LNF og fremføres som eiendomsmessig helhet • søndre del blir medtatt med reduksjon fra 7 til 5 eneboliger	Etter innsigelse fra Fylkesmannen i Buskerud, er dette området tatt ut i sin helhet. Viser til innspill fra dere, ved begrenset høring.

• prosjekts mange positive og tidsnødvendige aspekter blir fremhevet med signaleffekt og senere behandlinger/instanser for øyet. Innspillet begrunnes slik: 1. Mener området i KU av enkeltinnspill skulle vært karakterisert mer positivt. Oppfatter at søndre del av sitt planforslag (7 eneboliger B15-B21) ikke er medtatt i kommunens planforslag. Har selv kommet til at B18 og B19 bør tas ut, fordi de ligger på beitet, og bør overgå til parseller. Reduksjonen fjerner prosjektets indrefilet, og utbyggingen blir mer uspennende med tapt variasjonsfylde. Er det ikke bedre å si at dette er tapt LNF og at parsellene blir en kategori under reguleringsbegrepet grøntareal, hvis ingen bedre løsning fins i regelverket? Satelittutbygging som denne, der det er god infrastruktur, bør ønskes velkommen. 2. LNF står for landbruk, natur og friluftsliv. Tre viktige områder hvor ulike hensyn rår, og derfor har innbyrdes konfliktpotensial når det gjelder menneskelige aktiviteter. Innspillet ivaretar i beste forstand L-en, og er av marginal interesse for N og F. 3. Viser til dårlig matberedskap og omdisponering til asfalt og betong. Jordvern oppfattes for snevert som kun vern av arealer for tradisjonelt jordbruk. Parsellsalg i stedet for tomtesalg kan være optimalt for å spare dyrkbart eller dyrka areal. 4. Argumenterer for aktivhus framfor passivhus. Dvs. sunne, «pustende» hus. 5. Slik utbyggingen planlegges vil den lagre mer Co2 enn opprinnelig skogareal i gjennomsnitt, og ha et gunstig energimessig fotavtrykk. Det planlegges økologisk dyrking i parseller / hager. En del bestemmelser må kontraktfestes ved tomtesalg, fordi reguleringsbestemmelser ikke kan ivareta nødvendig detaljnivå.	Dette området ble lagt frem i regionalt planforum, men Fylkesmannen opprettholdt sin innsigelse da dette blir sett på som satelittutbygging.

39. Fleten, Kaare	
Hensynssone ved Nikkelverket og eiendomsforhold gnr/bnr 270/9: 1. Viser til flere møter og kontakt med kommunen angående hensynssone for Nikkelverket. 2. Viser til brev hvor han beskriver at Knuterud 270/12 ved en misforståelse er sammenslått med 270/9. Fleten har startet et bokprosjekt om Nikkelverket, og har spesielt gransket «hjemfallsretten» av gruveeiendommer som Industridepartementet igangsatte fra 1956-59 på følgende eiendommer 270/7, 9, 11 og 12 og Elsrud. Kommunen bør merke seg dette ift. dagens eiendomsgrenser for gnr/bnr 270/9 (Statsskog SF). 3. Viser til forslag om gruvemuseum som Stiftelsen Ringerikes Nikkelverk har levert skisse for, samt plan for overnattingssted for pilegrimer som Fleten jobber med. Viser til sitt brev 22.11.2016 med orientering om kulturminner langs en pilegrimsled. Ønsker et møte med kommunen før han offentliggjør detaljer i denne planen.	Det er lagt inn en hensynssone over Nikkelverket. Dette er dermed ivaretatt.
40. Hafnor og Klækken	
Det er ønsket og forventet stor vekst i kommunen. Med bakgrunn i dette mener Hafnor og Klækken det er beklagelig at deres forslag ikke tas på alvor av kommunen, og at det er begått saksbehandlingsfeil når disse innspillene ikke blir tatt hensyn til og lagt fram til politisk behandling (nummerert 51 og 52 ved grovsilingen). Ber om at følgende tas hensyn til i videre politisk behandling av arealdelen. 1. I møte med kommunen 16.06.2016 ble mulig VA-løsning gjennomgått (felles ordning for Borgerhagen/Briskebyen, beskrivelse vedlagt). I konsekvensutredningen fra Cowi er ikke dette vurdert. 2. 15.10.2015 sendte Marthin Klækken brev til kommunen om at det var ønskelig at tomteområdet ble utvidet til flere tomter, fordi VA-løsningen ikke kunne bæres av to tomter (som skulle gis til bror/søster). Det opereres fortsatt med to tomter når saken legges fram for formannskapet 25.04.2017.	I rådmannens svar vises det til begrunnelser i KU for at innspillet ikke ble tatt med i forslag til ny arealdel. Rådmannen viser også til at planforslaget har vært til diskusjon hos regionale myndigheter (Fylkesmannen, fylkeskommunen, Statens vegvesen m.fl.) hvor vi fikk tilbakemeldinger på at ytterligere «spredte» boligområder må tas ut av arealdelen, og at fortetting må skje i sentrum av Hønefoss. Ved dette kan nevnes at flere områder i Haugsbygd er tilbakeført til LNF-områder, på bakgrunn av innsigelser fra Fylkesmannen i Buskerud. Dette er områder som har fellestrekk med disse områdene.

3. Marthin Klækken skrev til kommunen 10.07.2017 og spurte om de to overnevnte punkter var vurdert. Svar fra kommunen 13.07.2017 besvarer ikke spørsmålene. 4. Gunnar Hafnor hadde en samtale med kommunen tidligere i 2017, og fikk da opplyst at det er problematisk med trafikkstøy og avkjøring. Dette er feil, da det er lagt ny avkjøring til Hadelandsveien og trafikkstøy kan det gjøres tiltak mot. Viser til befaring med Statens vegvesen i 2015, og at ny E16 Olum-Risesletta vil gi mindre trafikk langs Hadelandsveien. 5. Viser videre til godkjent innspill nr 50 i nærheten av dette området, og krever likebehandling. 6. Hafnor og Klækken har utarbeidet en vurdering på momentene i malen for konsekvensutredning, hvor de scorer med beste resultat på 11 av 13 punkter. Bemerker at 3 parter (nr 50, 51 og 52) har samarbeidet om VA-anlegg.	
41. Holte, Anders H.	
04 Fritidsbebyggelse Smørhølkollen: 1. Viser til viktige styringsdokumenter for arealdelen: planstrategi, samfunnsdel og nasjonale forventninger. I KU for Smørhølkollen legges det vekt på at området ikke ligger i et satsingsområde for hytteutbygging, og at området ikke allerede er utbygd. I styringsdokumentene for arealdelen står det ikke noe om at slike områder ikke bør utvikles for fritidsbebyggelse. Tvert om er det ønskelig med økt aktivitet knytta til Nes som prioritert lokalsamfunn. Viser til samfunnsdelen hvor det står «Aktuelle arealer bør utvikles til mer fritidsbebyggelse». Det fokuseres også på utvikling av primærnæringene, noe en i høyeste grad gjør med dette prosjektet, som vil være ledd i å skape næringsgrunnlag for eiendommen og andre næringsaktører på Nes. 2. Smørhølkollen er særdeles godt egna for grønt reiseliv og utmarksturisme mtp. beliggenhet ift. Selsjøen barskogvernområde, Sperillen, Urula- og Begnavassdraget. Må ses i sammenheng med forslag om utmarksturisme/fiske ved Begna. 3. Infrastruktur: Det er etablert bilvei til og gjennom området, og en får lett tilgjengelige tomter nær eksisterende infrastruktur.	I formannskapet sak 12/17 (Revisjon av kommuneplanens arealdel 2017-2030 høring og offentlig ettersyn av planforslag**)** var det et forslag om å ta inn igjen innspill nr. 4 Fritidsbebyggelse Smørhølkollen og innspill nr.6 Masseuttak Gravlimoen, Nes i Ådal, men disse fikk 1 stemme og falt. I statlige retningslinjer er en av føringene at planen skal trekke langsiktige grenser mellom by- og tettstedsområder og store sammenhengende landbruks-, natur- og friluftsområder. I hytteveilederen til Buskerud fylkeskommune er det føringer om at nye hytteområder fortrinnsvis skal skje gjennom fortetting og utvidelser av eksisterende hyttefelt. Videre i formannskapsmøte 22.05.2018 (begrenset høring og offentlig ettersyn) ble dette løftet frem igjen, og ble også da vedtatt å ikke skulle inn i kommuneplanens arealdel.

4. Landskapsbilde: Området skal bebygges med små hytter som glir lett inn i landskapsbildet mht. materialvalg og arkitektur. Ønske om massivtrehytter for å skape en profil med gode miljøegenskaper. 5. Negative vurderinger av hyttefelt på Smørhølkollen knytter seg først og fremst til at området er relativt urørt og ligger nær et barskogvernsområde. Holte mener nettopp dette gjør det unikt som hytteområde. Feltet ligger ut mot kanten av åsen, med god utsikt mot Sperillen, Vikerfjell og Vassfaret. Selsjøen naturreservat er frivillig vernet, og det var i verneprosessen enighet mellom grunneier og Fylkesmannen om at det ikke skal være noen buffersone rundt verneområdet som hindrer f.eks. hytteutbygging. Verneforskriften åpner for oppkjøring av skiløyper i verneområdet. 06 Masseuttak Gravlimoen Viser til søknad om omregulering, utskrift fra grusdatabanken samt tidligere innspill fra Helge Syver Holte. 1. Forhold til overordna planer: Viser til samfunnsdelen som sier at allerede åpna uttak skal prioriteres. Uttaket på Gravlimoen har vært i mer eller mindre aktiv drift siden 60-tallet. 2. Avgrensning samsvarer ikke med NGUs registreringer. Viser til vedlagt kart med forslag til avgrensning. Dette er langt mindre enn NGUs registrering, men trolig tilstrekkelig til drift kommende 50 år. Endelig avgrensning må avklares. 3. Infrastruktur: Kort privat vei inn til Østsideveien (kommunal). Det er strøm i området. 4. Landskapsbilde: Konklusjon om at uttaket er visuelt synlig og at det er vanskelig med avbøtende tiltak er feil. Om hele omsøkte areal ble blottlagt kunne dette vært tilfelle. Viser til vedlagte bilder. Ønsker å sette igjen en rygg mot dalen som hindrer innsyn (viser til skravering på vedlagt kart). 5. Naturmangfold, vassdrag og kulturminner: Ingen registreringer i området. 6. Jord- og skogressurser: Ny avgrensning gjør at evt. dyrkbar mark er utelatt. Resterende areal er for bratt til oppdyrking. 7. Folkehelse/bomiljø/nærmiljø/friluftsliv/barn og unge/universell utforming: Spredt bebyggelse langs Østsideveien. Ingen boligfelt. Alle skolebarn nord	

for grustaket vil ha rett til skoleskyss, per i dag er det svært få skolebarn som bruker vegen. Om det i framtida skulle bli boligfelt nærmere sentrum, vil disse trolig få krav om etablering av g/s-veg. Evt. kan avbøtende tiltak som begrenset transport ved skolestart være aktuelt. For skjerming mot nabo i nord etableres grusvoll som støyskjerm. Dette vil og hindre evt. avrenning mot bekk. 8. Samlet vurdering: Det er ingen usikkerhet knytta til forekomsten, se grusdatabanken NGU. 50-60 års erfaring med bruk av massene viser at forekomsten er meget godt egna til uttak av veimasser, pukk, sand, strømasser, kulstein o.l. Det er et lokalt marked for massene, og 5-6 mil til nærmeste tilsvarende uttak. Kostnader og miljøhensyn bør være argument for godkjenning. Ikke riktig at det er flere boliger i rimelig nærhet, men en bolig som skal skjermes. Uttaket vil ikke være større enn at det er til å leve med, ikke kontinuerlig drift gjennom året, kanskje knusing 2-4 uker om gangen. 9. Generelt: Etter Holtes oppfatning eneste masseuttak av dette slaget på Nes som egner seg for salg. Etterspurte masser som er velegnet til veigrus, pukk, sand, strømasser osv. Godt skjermet beliggenhet. Miljøhensyn bør veie tungt her, og dette vil spare E16 for trafikk og slitasje og gi mindre utslipp. Viser til kommunens ønske om positiv utvikling for Nes, samt store bevilgninger til infrastruktur og skole. Dette bør følges opp ved å tilrettelegge for lokal verdiskaping og næringsvirksomhet. Tror ikke det er fornuftig å opprettholde en bosetting her som i hovedsak skal pendle til Hønefoss for å jobbe. Minner om at dette er viktig for å styrke og utvikle næringsgrunnlaget for eiendommen, og at de er i en fase hvor en ny generasjon ønsker å etablere seg og skapa aktivitet. Lokalt masseuttak kan bety mye for små og store prosjekter i området, i tillegg vil det være et pluss i miljøregnskapet for alle lass som ikke trenger å hentes fra Hønefoss.	

42. Hval, Espen	
1. RK ønsker utvikling. Natur utenfor stuedøra er en del av det som skal tiltrekke nye innbyggere. Det er ikke bare Hønefoss og store tettsteder som er aktuelle boligområder. De som ønsker et liv på bygdene må og bli hørt. 2. Hold mulighetene for spredt boligbygging åpne. Bygg på knauser/fjell og ikke jorder, selv om dette er dyrere. 3. Stor dugnadsinteresse på bygdene, må tas vare på. 4. Legg til rette for sykkelveier også utenfor Hønefoss, bl.a. mot marka og rundt fjorden. 5. Områder med offentlig vann- og avløp bør utnyttes ved ønsker om boligutvikling. 6. Legg til rette for bruk av Steinsfjorden med offentlige strender med brygger og sanitæranlegg, samt områder hvor brann og redning kan komme til fjorden. 7. Løfte omdømmet for lokalprodusert mat. 8. Sunne barnehager og skolemiljøer. Mat på skolene. 9. Legg til rette for at innbyggere kan leve der de bor, uten å måtte kjøre hit og dit; bruk sykkel, beina og naturen. Aktiv befolkning gir mindre helseplager og kostnader.	I samfunnsdelen til kommuneplanen kommer det frem ulike satsingsområder i kommunen, som arealdelen skal bygge opp under. Disse er; Hønefoss, Haugsbygd, Heradsbygda, Ask-Tyristrand, Sokna, Nes i Ådal, Hallingby. Dette hindrer ikke utbygging i allerede eksisterende boligområder utenfor satsingsområdene, men det legges ikke opp til nye arealer for boligutvikling. Kommunen prioriterer utvikling av sykkelveinettet i og rundt Hønefoss, også i forbindelse med byplanarbeidet. Det vil i tillegg utarbeides en sykkel- og parkeringsstrategi for Hønefoss. Ved fortetting i satsingsområdene bidrar en til kortere avstander mellom boliger, tjenester, aktivitet og arbeidsplasser. Dette kan bidra til mindre bilbruk, økt folkehelse og mulighet for å «leve der man bor».
43. Lundberg, Hanna Olaug v/ Marit Brentebråten og Berit Sissel Lundberg	
På vegne av familien til Hanna Olaug Lundberg bes det om at kommunen revurderer sitt forslag og avsetter gnr/bnr 55/2 teig 1 til boligformål (innspill nr. 75). 1. Dette området var ikke anbefalt av rådmannen ved grovsilingen av innspill, men tatt inn igjen blant innspill som skulle utredes videre ved formannskapets behandling av grovsilingen. Viser til kart hvor området var merket med innspillsnummer 75 i rødt, og at andre områder merket med røde tall likevel senere er tatt med i høringsforslaget. 2. Urimelig at et slikt sentralt område avslås med begrunnelse jordvern. Eiendommen vil i framtiden bli et restareal adskilt fra øvrig dyrka mark, inneklemt mellom fylkesvei, golfbane/idrettsanlegg og boliger. Eiendommen	Kartet det vises til viser de ulike innspillene som ble vurdert i grovsilingen, farge illustrerer rådmannens innstilling. Som det er kommentert vedtok imidlertid formannskapet at dette innspillet skulle utredes videre. Da området omfatter fulldyrka jord, er dette ikke ønskelig for boligutvikling. Dette er i tråd med nasjonal jordvernstrategi fra 2015. Kommunen har mottatt innsigelse fra Fylkesmannen i

er ca. 22,6 daa, hvorav ca. 3,2 daa allerede er boligeiendom. Av det gjenstående er 16,5 daa dyrkbar/fulldyrka areal. Dyrka areal grenser mot et større fulldyrka areal som i høringsutkastet er avsatt til idrettsanlegg basert på reguleringsplan for Hønefoss Golfbane. Denne reguleringsplanen har beslaglagt 1,2 daa av Lundbergs dyrka mark. Fulldyrka areal i nord blir dermed borte. Ved å avsette 55/2 til boligformål fjernes i realiteten kun ca. 15 daa dyrkbar mark. Hønefoss golfbane beslaglegger til sammenligning over 100 daa fulldyrka areal. 3. Eiendommen er godt egnet til boligbygging: beliggenhet som gir enkel adkomst, trygg skolevei og kollektivtrafikk med busstopp inntil eiendommen. Utbygging vil utfylle en allerede bebygd strekning og utgjøre en effektiv arealdisponering. Eiendommen er i et området prioritert for utvikling og vekst. Med forventninger om økt vekst vil det være behov for boliger i mer landlige omgivelser, ikke bare leiligheter i sentrum av Hønefoss. Eiendommen kan utnyttes til mindre boliger og leiligheter, og gi kvaliteter som innflyttere er opptatt av.	Buskerud på boligområder på dyrka eller dyrkbar mark, og disse er imøtekommet og tilbakeført til LNF-områder.
44. Martinsen, Johnny og May Aagesen	
Protesterer mot boligutbygging av Klekken gartneri, og ber kommunen ta hensyn til eksisterende husstander. Har forstått det slik at jordbruksarealer ikke skal bebygges, og viser til vedtak i fylkeskommunen. Er bekymra for den type bebyggelse og utnyttelsesgrad kommunen faktisk godkjenner. Fra å være et rolig eldre eneboligområde, blir området bebygd på alle kanter, og blir et tettsted. Foreslått utbygging vil gi støy og ytterligere belastning på allerede dårlig vei.	Fylkesmannen har fremmet innsigelse til 7 av 9 foreslåtte nye boligområder i Haugsbygd, samt gitt en sterk anbefaling om at Klekken gartneri tilbakeføres til LNFR i tråd med gjeldende kommuneplan. Det er også en rekke negative høringsuttalelser knytta til boligbygging ved Klekken gartneri. Rådmannen har imøtekommet alle innsigelser med unntak av B20 og B26 (hvor innsigelsene fra Fylkesmannen er trukket). I tillegg ble B19 (Klekken gartneri) tatt ut av planen og tilbakeført til LNF-område, etter vedtak av formannskapet ved begrenset høring.

45. Martinsen, Åsmund	
Ønsker at gnr/bnr 100/139 (Fløytingen 35, Haugsbygd) avsettes til boligformål. Eiendommen ligger i et LNF-område, men inneklemt mellom eksisterende boligbebyggelse med tilgang til vei, vann, kloakk og strøm.	Det åpnes ikke for nye arealbruksinnspill nå, jf. formannskapets vedtak 25.04.2017.
46. Mathiesen, Christine Næss	
Eier av gnr/bnr 90/1. Ved oppstart av kommuneplanprosessen ble det sendt inn innspill om utvidelse av eksisterende boligfelt på Vågård (innspill nr. 61). Etter konsekvensutredning ble området ikke lagt inn i forslag til arealdel. Med bakgrunn i utviklingen på Ringerike og i nærheten av foreslått boligområde, mener Mathiesen hele eller deler av området bør omdisponeres i kommuneplanen. Fortetting og vekst i Hønefoss: I saksframlegget til 1. gangsbehandling av kommuneplanen framgår det at revidering skal fokusere mot mål og tiltak for å skape sterkere vekst i befolkning, næringsliv og effektiv arealdisponering. Samtidig er grunneier kjent med Fylkesmannens holdning til at boligutbygging i hovedsak bør skje i sentrumskjernen, og bemerker følgende: 1. Forslaget innebærer ikke et nytt boligfelt, men fortetting/utvidelse av allerede etablert boligfelt. Boligfeltet har gangvei, busslommer på E16, infrastruktur med vann, kloakk og fiber. 2. Etablerte kollektivløsninger for jobb- og skolereiser, med bussforbindelse til Hønefoss. Forslaget vil styrke grunnlaget for offentlige tilbud. 3. Med sentral plassering nær store nåværende og framtidige næringsområder på Ringerike, vil forslaget styrke Hønefoss sitt fortettings- og utviklingspotensial. Miljømessig bør boliger nær næringsområdene være å foretrekke. Ringerike vil og ha behov for eneboliger rundt byen. 4. Området har etablerte boliger på 3 av 4 kanter, og har god byggegrunn. 5. Ved ny trase for E16 Eggemoen-Nymoen, vil området ligge direkte nær ringvei rundt Hønefoss. 6. Ifm. ny trase for E16 er Mathiesen også kjent med at det er en risiko for at 15-20 boligeiendommer på Nymoen vil måtte bli innløst. Forslaget vil være	Utbygging på Vågård representerer et utbyggingsmønster Ringerike kommune ikke ønsker, da området ligger som en "satellitt" uten tilknytning til andre funksjoner. Området er ikke et satsningsområde for boligbygging i Ringerike kommune, har ikke tilfredsstillende kollektivtilknytning og lang avstand til sentrumsfunksjoner, skole, butikk mm. Videre er det liten sikkerhet for myke trafikanter pga. manglende gang- og sykkelvei mot Hønefoss.

et godt alternativ for innbyggere som fortsatt ønsker å bo på Nymoen/ Vågård. Flere har allerede meldt interesse for tomt på foreslått område. E16: Gnr/bnr 90/1 vil bli vesentlig berørt av ny trase for E16 Nymoen-Eggemoen. Tre traseforslag vurderes nå av Statens vegvesen. Videre opplyser kommunen at foreslått boligområde er mindre aktuelt pga. nærhet til ny trase E16. 1. Presiserer at boligområdet ikke er foreslått som et forsøk på å påvirke trasevalg for E16, eller gi området høyere erstatningsverdi ved eventuell ekspropriasjon. Grunneier mener E16 ikke er til hinder for realisering av hele eller deler av forslaget. 2. Dersom et av de to søndre alternativene velges, vil støy fra eller konflikt med E16 ikke være et argument for ikke å ta forslaget inn i arealdelen. Da trasevalg ikke er foretatt, bør området tas inn i kommuneplanen i påvente av/med bestemmelser om forhold til E16. 3. Om øvre alternativ velges, med kryssløsning på dyrka mark nær foreslått boligområde, vil boligområdet kunne realiseres med følgende begrunnelse: Påkjøringsramper må senkes i terrenget som i dag, slik at støyvold etc. vil dempe støy til akseptabelt nivå. Eksisterende boliger krever uansett støydempende tiltak ved etablering av nytt vegnett. Støybelastning/konflikt mellom E16 og Boligfelt vil bl.a. avhenge av kryssplassering/løsning. Dette er i dag ikke avklart. Foreslått areal til boligfelt vil kunne avkortes avhengig av løsning på E16. Med bakgrunn i overnevnte, mener Mathiesen forslaget bør kunne legges inn i kommuneplanen, men avkortes slik at deler av boligfeltet ligger under påvente av løsning for E16. At området automatisk fjernes fra kommuneplanen med bakgrunn i trase for E16 før trasevalg er foretatt, er etter Mathiesens mening svært urimelig, da dette legger «dobbelt båndlegging/ulempe» på eiendommen. Jord- og skogressurser: I konsekvensutredningen er det oppgitt at området har skog av høy bonitet, og dette har vært argument for at det ikke er foreslått omdisponert. Mathiesen bemerker følgende:	

1. Skogbunnen på området er grus. 2. Området ble i 1980 vurdert for oppdyrking til matjord, men ikke funnet egnet av grunneier og jordfagkyndige. 3. Området ligger innimellom eksisterende bebyggelse. 4. Om øvre forslag til ny trase for E16 blir en realitet, vil driftsmulighetene på områdene bli vesentlig redusert. Området vil også bli fysisk adskilt fra resten av eiendommen.	
47. Mohn, Kathinka	
Delvis grunneier til område H530, som er foreslått avsatt til friluftsområde. Dette er en uakseptabel begrensning i all mulig bruk av området for Mohn som grunneier. Ber om en redegjørelse for grunnlaget for forslaget.	Mohn er grunneier i Krakstadmarka hvor det er foreslått lagt en hensynssone for friluftsliv (H530). Arealformål er videreført som i gjeldende kommuneplan; landbruks-, natur- og friluftsliv. Bakgrunnen for forslag om hensynssone er *Kartlegging av bynære friluftsområder* som ble politisk behandlet i formannskapet 02.12.2014. Tanbergmoen/Krakstadmarka er klassifisert som et B-område (store friluftsverdier).
48. Oppen, Asle og Michael Andreas	
Først omtales «Stasjonsvegen» som ny innfartsløsning fra ny E16 direkte til Hønefoss stasjon, med mulighet for fleksibilitet ved å knytte denne videre via Askveien og/eller tunell under Rabba. Hensikten er å sikre inn- og utfart til stasjonen, uten problemer som vi oppstå ved bruk av dagens løsninger (Askveien og Soknedalsveien). Stasjonsvegen vil og tilrettelegge for videreføring av vegen over Begna og fram til krysset Hønengata/Vesterngata via tunell under Rabba, og/eller omlegging av dagens Rv35 (Askvegen) slik at trafikk kan ledes rundt og forbi boligområdet på Tolpinrud.	I kommuneplanens arealdel ivaretas FRE16 med hensynssone H710_F1, som innebærer båndlegging. I båndlagte områder tillates ikke tiltak som kan vanskeliggjøre formålet med båndleggingen. Aktuell myndighet skal gi sitt samtykke før tiltak kan settes i verk, som i dette tilfellet er Bane NOR. Ved dette båndlegges området til statlig reguleringsplan for FRE16 er vedtatt. I tillegg er områderegulering Hønefoss omfattet av samme type bestemmelse, med kommunen som høringsinstans. Flere av

For det andre omtales Sørumsmarka Næringspark, et areal som FRE16 vil benytte som anleggsplass over flere år, med umiddelbar tilknytning til Stasjonsvegen. I tillegg er jordvern et særlig tema. Selv om Oppen mister et ikke ubetydelig areal, mener de utviklingen er viktig og ønskelig for Ringerike/Hønefoss. Viktig å se mulighetene for gode løsninger for distriktet, samtidig som landbrukshensyn og dyrka mark ivaretas og kompenseres. Oppen mener dette bør skje gjennom strategi og realiserbare mål både gjennom private og offentlige initiativ. Viser også til planarbeid for Vestsiden massedeponi, som muliggjør nydyrking og en netto økning av gårdens totale jordbruksareal. Det er viktig å sikre at gården får kompensert sitt jordbruksareal for framtidig matproduksjon da de mister dyrka mark ifm. FRE16. Hovedpunkter i innspillet: 1. Et velfungerende vegnett i relasjon til ny veg og bane både inn og ut av Hønefoss/Hønefoss stasjon samt internt i Hønefoss og der kommunen sikres fleksibilitet for utvikling av vegnettet i framtida (Stasjonsvegen/omlegging av Askvegen/videreføring av Stasjonsvegen over Begna og under Rabba). 2. Tilrettelegging for Hønefoss by sin vekst i vestlig retning på Sørumsmarka Næringspark. Dette i tilknytning til at hovedinnfart flyttes fra Hvervenkastet i syd til Sørumsmarka i vest, og hvor det trekkes paralleller til utviklingen som har skjedd på Hvervenkastet. 3. Sikring av dyrka mark/landbrukshensyn ved å se tiltak og planverk i sammenheng, og konsekvenser og kompensering kan vurderes på overordna nivå. 4. Samspillet mellom politiske vedtak, kommunalt planverk, regionalt planverk og statlig planverk må ses i sammenheng. Dette for å sikre realisering av ønsket samfunnsutvikling som skjer i form av tiltak og initiativ til planarbeid både fra offentlig og privat sektor. Realiseringen av tiltak og planer avhenger ikke bare av kommunale enkeltvedtak, men og av at kommunens overordna planverk utformes på en framtidsretta måte, med tilstrekkelig handlingsrom og tilpasning både i plankart og bestemmelser. Om kommunalt planverk	områdene kan avklares i dette arbeidet. Anbefaler å komme med innspill til dette arbeidet.

ikke har et bevisst forhold til framtidige utviklingsmuligheter, spesielt i tida fram mot bygging og ferdigstillelse og Ringeriksbane og E16, vil dette kunne vanskelig- eller umuliggjøre ønsket utvikling i framtida. Konkret innebærer prinsippene ovenfor at f.eks. kommuneplanens arealdel, sentrumsplanen, områdeplan for Stasjonsvegen med tilknyttede arealer som ny innfartsåre til Hønefoss stasjon/sentrum ses i sammenheng med statlig plan for FRE16 samt reguleringsplan for Vestsiden Massedeponi. Dette for å sikre at forhold og bestemmelser i overordnet planverk fungerer stimulerende og som katalysator framfor å sette begrensninger, at overordnet planverk heller ikke utgjør et utilsiktet hinder for mulig framtidig utvikling, og at planverket ikke får en unødvendig trenerende effekt. Et viktig steg er tatt gjennom kommunestyrets vedtak 01.06.17 hvor kommunen ber om at FRE16 gjennom statlig plan tilrettelegger for Stasjonsvegen, og at statlig plan/bygging av Ringeriksbanen ikke hindrer Stasjonsvegen. Samtidig er det nødvendig at kommunen oppnår samme målsetting gjennom eget planverk. I arealdelen og annet planverk bør det derfor vurderes om plankart og/eller bestemmelser bør tilpasses for å tilrettelegge for framtidig utvikling. Vedlagt følger: *Innspill og mulighetsstudie* fra grunneiere i Sørumsmarka til fellesprosjektet Ringeriksbanen og E16, med tilhørende vedlegg. Mulighetsstudien omhandler samferdsel og veitrafikknett samt Sørumsmarka næringspark.	
49. Opplysningsvesenets fond	
Ingen spesielle merknader utover de innspill de ga tidligere i planprosessen. Imidlertid er deres arealer sterkt berørt av utbyggingen av ny Ringeriksbane og E16, noe som vil skape både nye muligheter og begrensninger for eiendommene. Opplysningsvesenets fond vil komme med innspill om utnyttelse av sine eiendommer i planarbeid for veg/bane.	Tas til orientering.
50. Pedersen, Jan og Siv Hege Nordhaug	
Eiere av gnr/bnr 97/50, Krakstadmarka:	

1. Kulturlandskap og matproduksjon: Øvre del av Krakstadmarka har et nydelig kulturlandskap og er et flott sted å bo. Ønsker at særpreget ivaretas ved at dyrka mark ikke bebygges. Mye skog i området, med plass til bebyggelse. Bebyggelse bør være lav nok til at utsikten beholdes. Prognoser om behov for økt matproduksjon og en økende befolkning gjør det vanskelig å skjønne at områder hvor det i dag produseres mat skal fylles med boliger. Foreslår at markene i øvre del av Krakstadmarka fortsatt dyrkes, enten av gårdene eller ved å dele opp i parseller som kan leies for selvhushold. 2. Eiendomsrett til egen adkomstvei: Eiendommen ligger inntil et jorde som er planlagt bebygd. Tomtegrense går midt i adkomstvei, og det er knapp plass foran garasjen. Ønsker arealoverføring som gir eiendomsrett over hele adkomstveien, samt at de kan fylle ut 1,5-2 m utenfor garasjen. Ber om at behovet hensyntas når planlegging av området igangsettes. 3. Avrenning/flomfare: Ved kraftig regn ledes overflatevann fra jorde bak huset ned skråning og inn mot husveggen til Pedersen/Nordhaug. Viser til vannskader i kjeller 2015. Ber utbygger/kommune besørge trygg behandling av overvann.	Kommunedelplan for Krakstadmarka er en egen plan, uavhengig av kommuneplanen (er dermed tatt ut av kommuneplanen, og vises som hvitt område i kartet). Kommuneplanen behandler derfor ikke innspill til Krakstadmarka. Når det gjelder områdene i Krakstadmarka som omfattes av kommuneplanens arealdel, er disse avsatt til LNF-områder. En kommuneplan avklarer arealbruk på et overordnet nivå, uavhengig av eiendomsforhold. Kommunen har bestemmelser om overvann, og er i gang med å utarbeide en overvannsveileder.
51. Pedersen, Roy og May Janne Botha Pedersen	
Protesterer mot boligutbygging på Klekken gartneri. 1. Nærområdet vil i løpet av kort tid få 47 nye boenheter (Klekkenhagen og Nedre Klekkenhagen). Ser med bekymring på type bebyggelse og utnyttelsesgrad som blir godkjent. Fra å være et gammelt eneboligområde med landbruks- og gartneridrift blir dette en stor forandring for beboere i området. Området vil gå fra et rolig boligstrøk til et tettsted. Mener det blir en forringelse av eiendommene. 2. Klekken gartneri er et godt landbruksareal med gartneridrift. Ser med bekymring på at det er blitt enklere å bygge ned dyrka mark (jf. nedre Klekkenhagen). Dette er med å ødelegge det flotte kulturlandskapet. Med så mange muligheter nær Hønefoss som ikke er jordbruksareal, må det være lett å finne områder for boligbygging. Dette er en klar føring fra stat og fylke. Det finnes noen som ønsker å kjøpe/leie gartneriet, og det er derfor mulig for eier å eventuelt selge videre.	Fylkesmannen har fremmet innsigelse til 7 av 9 foreslåtte nye boligområder i Haugsbygd, samt gitt en sterk anbefaling om at Klekken gartneri tilbakeføres til LNFR i tråd med gjeldende kommuneplan. Det er også en rekke negative høringsuttalelser knytta til boligbygging ved Klekken gartneri. Rådmannen har imøtekommet alle innsigelser med unntak av B20 og B26 (hvor innsigelsene fra Fylkesmannen er trukket). I tillegg ble B19 (Klekken gartneri) tatt ut av planen og tilbakeført til LNF-område, etter vedtak av formannskapet ved begrenset høring.

3. Pedersen har kårboligen på gartneriet (skilt fra i 1990), og vil bli bygd inn, miste utsikt og en forringelse av bokvalitet og verdi.	
52. REO Bygg AS, Trond Jørgensen	
REO Bygg AS har kommentarer til forslag til kommuneplanbestemmelser § 1.1.2 *Krav ved bygging i områder for boligbebyggelse uten reguleringsplan, samt for boligeiendommer i eldre reguleringsplaner med mangelfulle/bestemmelser.* Til pkt. 1: Hvis man presenterer et godt prosjekt bør det være mulig å definere kjedet enebolig i stedet for 2-mannsbolig, utforming av prosjektet vektlegges. Til pkt. 2: Her bør utnyttelsesgraden settes mye høyere for å gi rom for bærekraftige prosjekter, muligens helt opp til 45 %. Til pkt. 3: Utforming av tak skal være estetisk og harmonere med omgivelsene, moderne løsninger kan gi en fin harmoni. Til pkt. 5: Minimum tomtestørrelse bør være 500 m2 uavhengig om det er en tomt for en eller to boenheter. Det bør kunne lempes på krav til etasjeantall i enkelte planer for å få utnyttet tomtearealet bedre. Til retningslinje: Knevegg i fasadelivet bør tillates med en høyde på opptil 1,0 m. Ved å tillate dette blir rommene i 2. etasje mye mer anvendelige. Maks tillatt mønehøyde på huset aksepteres. § 5.0 g) punkt 5 angående fradeling av kårboliger: Dette er en «tung» uttalelse som ikke er lett å forstå. Foreslår å bruke det Jevnaker har i sin arealplan. Her åpnes det får at det kan gis tillatelse til bygging av bolig nr. 2 på landbrukseiendom selv om det ikke er behov for kårbolig. Dette betinger at det gis dispensasjon fra kommuneplanens arealdel. Ved vurdering av dispensasjon skal følgende vektlegges: plassering på eller i tilknytning til tun, hensyn til natur- og kulturlandskap, innpassing til eksisterende bebyggelse og kulturmiljø samt samordning av adkomster.	Kommuneplanbestemmelse § 6.1.1 (*boligbebyggelse i uregulert områder og i eldre reguleringsplaner*) erstatter nevnt bestemmelse. Punkt 1: Hvis det skal bygges kjedet enebolig, vil reguleringsplankravet gjøres gjeldende. Punkt 2: BYA er satt til 25 %, men dette gjelder kun for frittliggende småhusbebyggelse der det ikke er regulert (gult i kommuneplanen). Ved utarbeidelse av ny reguleringsplan vil ny utnyttelse vurderes. Punkt 3: Kommuneplanens arealdel legger ikke noen føringer for takform. Punkt 5: Det reguleres ikke i etasjeantall, men i gesimshøyde. Tomtestørrelse for enebolig er 700 m^2 og 900 m^2 for tomannsbolig. Retningslinje: I §1-3 (forhold mellom kommuneplan og regulerte boligområder), kommer det frem der gammel plan viser høyde 1 eller 1,5 etasje tillates ikke knevegg i fasadeliv, gesimshøyde skal ikke overstige 4,0 meter. §5.0 g): Viser til § 10-1, andre ledd, hvor det kommer frem; «*Dersom gårdens produksjon etter kommunens skjønn tilsier behov, kan det tillates oppføring av én kårbolig, om det ikke finnes på gården fra før*».

53. RingBolig, Robert Junge og Per Olav Nordeng	
RingBolig har kommentarer til forslag til kommuneplanbestemmelser § 1.1.2 *Krav ved bygging i områder for boligbebyggelse uten reguleringsplan, samt for boligeiendommer i eldre reguleringsplaner med mangelfulle/bestemmelser.* Til pkt. 1: Hvis man presenterer et godt prosjekt bør det være mulig å definere kjedet enebolig i stedet for 2-mannsbolig, utforming av prosjektet vektlegges. Til pkt. 2: Her bør utnyttelsesgraden settes mye høyere for å gi rom for bærekraftige prosjekter, muligens helt opp til 45 %. Til pkt. 3: Utforming av tak skal være estetisk og harmonere med omgivelsene, moderne løsninger kan gi en fin harmoni og bør godtas. Til pkt. 5: Utnyttingsgrad bør bestemme hvilken størrelse tomten må være på, 500 m2 for en tomannsbolig på 225 m2 kan være et bra utgangspunkt. Det bør kunne lempes på krav til etasjeantall i enkelte planer for å få utnyttet tomtearealet bedre. Viser eksempel med fortetting i praksis for Bekkegata 17.	Punkt 1: Hvis det skal bygges kjedet enebolig, vil reguleringsplankravet gjøres gjeldende. Punk 2: BYA er satt til 25 %, men dette gjelder kun for frittliggende småhusbebyggelse der det ikke er regulert (gult i kommuneplanen). Ved utarbeidelse av ny reguleringsplan vil ny utnyttelse vurderes. Punkt 3: Kommuneplanens arealdel legger ikke noen føringer for takform. Punkt 5: Det reguleres ikke i etasjeantall, men i gesimshøyde. Tomtestørrelse for enebolig er 700 m^2 og 900 m^2 for tomannsbolig. Utnyttelsesgrad og høyder kan endres ved ny regulering.
54. Rosenberg, Maria og Øyvind Hansen	
Kommenterer foreslått boligfelt på sin eiendom gnr/bnr 131/32 i Haugsbygd, samt Harehaugveien/Bølgenveien 131/1. 1. 131/32 er i dag avsatt til LNF. Det har ikke vært drevet jordbruk her på flere tiår. I forslag til ny arealdel er deler av eiendommen foreslått avsatt til boligformål. Rosenberg/Hansen mener hele 131/32 bør avsettes til boligformål, og at en må se hele området som er avgrenset av Harehaugveien-Bølgenveien som en helhet. Rosenberg/Hansen mener det er uhensiktsmessig at deler av deres tomt blir liggende som LNF mellom disse arealene. 2. Det er viktig at den i dag ubebodde delen av eiendommen ikke bygges inne, slik at det ikke senere kan skilles ut tomter der (f.eks. når det gjelder planlegging av vei, vann og avløp på 131/1).	Det er ikke åpnet for nye arealbruksinnspill, i tråd med vedtak av Formannskapet. Vi kan derfor ikke behandle dette innspillet, da det er å anse som et nytt arealbruksinnspill. Dette må spilles inn ved neste revidering av arealdelen. Det er et krav i plan- og bygningsloven at alle nye utbyggingsområder skal konsekvensutredes, derfor må slike innspill komme tidligere i prosessen.

3. Kan ikke se at det er særlig annerledes naturmangfold eller andre kvaliteter på deres eiendom, sammenlignnet med naboeiendommen. 4. Om forslag om boligfelt på gnr/bnr 131/1 ikke blir vedtatt, ber det likevel om at hele 131/32 avsettes til boligformål, fordi det vil stadfeste dagens bruk. 5. Innspill til forslag B27: Om det skal etableres et stort boligfelt med økt trafikk på Harehaugveien, ber Rosenberg/Hansen om at det vurderes trafikksikkerhetstiltak som gang/sykkelvei på Harehaugveien. Veien er allerede trafikkert og har høy hastighet, vanskelig sikt i flere svinger, ofte glatt vinterstid. For å ivareta områdets kvaliteter og estetikk, er det viktig at evt. boligfelt tilpasses terrenget. Bebyggelse vil bli synlig både på nært hold og på avstand.	Boligområde B27 (131/1) er videreført i kommuneplanens arealdel. Tas til orientering. Konsekvenser for utbyggingsområdet B27 kommer fram av konsekvensutredningen.
55. Rua, Siri	
Grunneier av område B13 ved Almemoen, som er foreslått avsatt til boligformål. 1. Rua ønsker å avgrense området ift. det som er vist i høringsforslaget, til å gjelde en del av skogen som vender mot riksvegen, langs gangveien opp mot Almemoen. Nøyaktig avgrensning vil skje ved detaljering av eventuell utbygging. Rua ser det derfor ikke hensiktsmessig å gjøre endringer i dagens plankart, men gjør oppmerksom på at hele området ikke ønskes utnyttet til boligformål. Rua gård ligger forholdsvis avskjermet med lite innsyn, og dette er også en årsak til at det ikke er ønskelig med utbygging i hele skogteigen. 2. Grunnforholdene kan by på utfordringer mht. kvikkleire. Rua forberedt på at grunnundersøkelser må gjøres, om det ikke ble gjort ifm. Almemoen.	Konsekvensutredningen for nye utbyggingsområder i kommuneplanen fikk innsigelse fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) på grunn av manglende risiko- og sårbarhetsanalyse. En slik undersøkelse har nå kommunen gjennomført, og har vurdert at det ikke er forsvarlig å avsette område B13 til boligbygging, på grunn av grunnforhold og mulig rasfare. Ved dette er område B13 tatt ut av kommuneplanen.
56. Røseth Hansen, Veslemøy og Thomas	
Deler av innholdet i innspillet er unntatt offentlighet. Røseth Hansen eier gnr/bnr 27/11 i «Åsagata», og er positive til kommunens forslag til utvikling i Åsa. Anmoder om at kommunen regulerer 27/11 slik i ny kommuneplan: 1. <u>Boligformål</u>: Hele eiendommen reguleres til boligformål. 2. <u>Utnyttelsesgrad</u>: Det gis økt BYA for eiendommen 25 %.	Ved utlegging av planen til høring og offentlig ettersyn vedtok Formannskapet at det ikke åpnes for nye arealbruksinnspill. Vi kan derfor ikke behandle dette innspillet, da det er å anse som et nytt arealbruksinnspill.

I forslag til ny kommuneplan er ca. 1/3 av eiendommen er avsatt til boligformål, og det er beskrevet at eiendommer i Åsa skal ha en utnyttelsesgrad på maks 10 %. I innspill fra Åsa vel og Åsa mot 2030 ble det beskrevet at områdene Åsagata og Åsatorget skulle ha høyere utnytting. Dagens eiendommer i angitt utviklingsområde består i stor grad av tett bebyggelse med langt høyere utnyttelse. Ber om at utnyttelsesgrad økes til standard som for tilsvarende steder i kommunen (25 %). 3. Seksjonering/leilighet til bolig tillates på eiendommen (dette kan dispenseres i byggesak). I forslag til ny kommuneplan står det at det ikke gis anledning til flere seksjoner/bi-leiligheter på eiendommer (bl.a. i Åsa), samt noen andre bestemmelser om etasjer og annen utforming. 4. Tekniske anlegg og bygninger: Ber kommunen registrere og tegne inn kommunens tekniske anlegg som ligger på eiendommen, samt alle eiendommens bygninger. Anser eiendommen som fullt utnyttbar for utbygging, det er ingen problemstillinger ift. natur eller ferdsel. Hele eiendommen er fullt opparbeidet og i bruk som boligeiendom. I forslag til ny kommuneplan er det vist en stiplet linje på eiendommen, som de antar en teoretisk flomsone. Hva angår 200-års flom vil eiendommen tilpasses slik beskrevet i kommuneplanen der dette trengs.	Deler av eiendommen er nå foreslått som eksisterende boligområde, og BYA er da satt til 25 %. Det er to hensynssoner over eiendommen; flom (H320) og høyspenningsanlegg (H370). Disse har egne bestemmelser med redegjørelse for nødvendige sikringstiltak. Deler av innholdet i innspillet er unntatt offentlighet, og disse punktene besvares i eget brev.
57. Røste, Terje	
Innspill angående forslag om hensynssone ved Nikkelverket på Nakkerud: 1. Viser til uttalelser til Buskerud fylkeskommune 23.11.16 og 22.12.16., herunder kommentarer til avgrensninger av hensynssone i nord og i syd. 2. Røste er positiv til at Nikkelverket kommer med i planen som kulturminne. 3. Ber om at sin skogeiendom i nord og Knuterud med tilliggende arealer tas ut av foreslått hensynssone. Det er ikke registrert spor av gruvedrift i Røstes skog (261/20). Knuterud (Røstes fritidshus, tidligere 270/12) har ikke hatt tilknytning til Nikkelverket, men vært bolig. Viser til uttalelse fra Gunnar	Det er lagt inn en hensynssone over Nikkelverket. 1. Tar dette til orientering. 2. Tar dette til orientering. 3. Hensynssonen endres slik at den er i tråd med avgrensning gjort av Buskerud fylkeskommune, ved utredning av Ringerike nikkelverk. 4. Tar dette til orientering.

Langeland (tidligere leietaker, 96 år), som bekrefter at Knuterud ikke har hatt tilknytning til Nikkelverket. 4. Det er redegjort for historien til skogeiendommen 261/20 i tidligere uttalelse. Hensynssone vil kunne gi begrensninger i skogsdriften, og dermed redusere skogens verdi. 5. Hensynssone vil kunne gi begrensninger for Røstes bruksrett til Knuterud, og forringe kvaliteten som fritidssted. 6. Røste er positiv til dialog og befaring med kommunen. Vedlagt følger: Uttalelse fra Langeland, kartutsnitt over foreslått hensynssone, brev fra Røste 23.11.16, brev fra Advokatfirmaet Bentzen AS 22.12.16.	5. Tar dette til orientering. 6. Området er endret i tråd med utredninger foretatt av Buskerud fylkeskommune.
58. Simonsen, Peter Aall	
1. Simonsen mener arealdelen utelukker forslag egnet til å nå mål i samfunnsdelen (viser til ambisjoner om økt befolkning, verdiskaping, kompetanse og bostedsattraktivitet). Skal kommunen tiltrekke seg høykompetent arbeidskraft med positive virkninger for næringsutvikling, må det tilrettelegges for attraktive eneboligtomter i et omfang som betyr noe. Knestangåsen er det beste eneboligprosjektet i den sammenheng, og må derfor inn i arealdelen. 2. Formannskapet vedtok 19.01.16 å ta inn Knestangsåsen i finsilingen av forslag til ny arealdel. Politikerne trakk fram at kommunen trenger høykompetent arbeidskraft og «høystandardtomter» for å tiltrekke seg dette. Videre at Knestangåsen skiller seg ut med slike attraktive tomter. 3. Knestangåsen inngår ikke i høringsforslaget til ny arealdel. Ingen andre forslag i arealdelen relaterer seg til eneboliger i en større satsing på høystandardtomter. Leiligheter og rekkehus tiltrekker ikke høykompetent arbeidskraft, og Ringerike når ikke opp i konkurransen med andre vekstområder på Østlandet. 4. Erfaring fra områder som Drammen og Lillestrøm, er aktiv tilrettelegging fra kommunen planmessig, og at initiativ og gjennomføring av investeringer gjøres av bedrifter og personer. 5. Simonsen trekker fram at Knestangåsen tilbyr svært attraktive tomter: godt beliggende romslige eneboligtomter, pent og godt bomiljø, fantastisk utsikt,	25.04.2017 (sak 12/17) ble følgende forslag lagt frem i Strategi og plan (tidligere Formannskapet 2): «*Knestangåsen legges inn i planen*.» Dette forslaget fikk 2 stemmer og falt. Med dette ble ikke Knestangeåsen gjenstand for høring og offentlig ettersyn.

lang solnedgang, grenser til skog, kort vei til Krokskogen, ingen gjennomgangstrafikk, rimelig nærhet til skole, butikk, lege, frisør og buss. Forslaget er grundig utredet i samarbeid med Norconsult. Vei, vann og kloakk er løst og bekostes av prosjektet. Forslaget ligger innen normer for nærhet til Haug gitt av Buskerud fylkeskommune (3 km diameter). Målet er å ha klare attraktive tomter før Ringeriksbanen er ferdig. 6. Vedlagt følger: Utredning 14.02.17, Norconsults rapport 14.02.17, planbeskrivelse 16.12.16 og artikkel fra Ringerikes blad 20.06.17.	
59. Skogmo, Erik	
Skogmo klager på grovsiling innspill nr 30 Boligtomt, Harehaugveien Haugsbygd (gnr/bnr 130/51). Arealet er 1,8 daa, tilpasset en bolig. Arealet er ikke 10 daa, og Skogmo tror kommunen har forvekslet hans innspill med nabotomt 131/63. 1. Tomta ble utskilt og godkjent for boligbygging i 1965. 2. Infrastruktur: Adkomst er gitt. Det er sammenhengende gang- og sykkelforbindelse til Hønefoss og kort gangavstand til busstopp med fast bussforbindelse til Hønefoss. Det er kommunalt avløpsnett i nærheten, og det er tatt privat initiativ til å føre fram V/A til eksisterende boliger i området. Skogmos tomt er en del av disse planene. 3. Det er ikke høy bonitet på tomta, og ingen sti eller bekk. Med bakgrunn i dette ber Skogmo om at tomta blir regulert som for nabobebyggelse, og godkjent i kommuneplanen for bygging av en enebolig som vedtatt i 1965. Vedlagt følger situasjonskart som viser infrastruktur og relevante saksdokumenter fra 1965 og 1966.	Gnr./bnr.130/51 er vurdert i grovsilingen som innspill nr. 30 Boliger Harehaugveien A, Haugsbygd. Dette ble i grovsilingen ikke foreslått medtatt videre av hensyn til utbyggingsmønster i Haugsbygd, kulturlandskap og manglende G/S. Vi ser at det dessverre har hendt en feil ved noen av vurderingene. Området er vurdert på nytt, og det anbefales ikke boligbygging på denne eiendommen. Det er vedtatt i Formannskapet at det ikke skal etableres nye boliger i dette området, grunnet blant annet manglende infrastruktur og lite sentral beliggenhet. Vurderingen kan ses i vedlegg.
60. Sola, Espen og Tove Smerud	
Utvidelse av Hval kirkegård: 1. Sola og Smeruds eiendom gnr/bnr 273/45 er foreslått avsatt som grav- og urnelund. Dette motsetter de seg kraftig, og vurderer å engasjere advokat om ikke forslaget blir trukket og arealet tilbakeført som LNF-formål.	1. Hallingby er et prioritert satsingsområde i kommuneplanens samfunnsdel, og det er nødvendig å sikre areal for framtidig utvidelse av kirkegården.

2. På slutten av 70-tallet ble 4,5 daa fraskilt fra gården for utvidelse av kirkegården. Ca 2008/09 var det planlagt kirkestue oppe ved Hval kirke. Dette ble endret, og kirkestua ble oppført på areal beregna for framtidig grav- og urnelund. Sola/Smerud protesterte, da dette trolig ville føre til at de måtte avgi ytterligere grunn til kirkegård. På befaring beroliget kirkevergen med at det ikke var behov for utvidelse. Da kirkestua skulle utvides i 2014 fikk de også samme beskjed. E-postkorrespondanse med kirkevergen m.fl. angående befaring kan om nødvendig framlegges. 3. Mistenker at menighetsråd/kirkeverge både har sikret seg bygging og utvidelse av kirkestue, for deretter likevel legge inn mer areal i kommuneplanen. 4. Angående muslimsk gravplass opplyses det at det på gnr/bnr 273/45 i generasjoner er spredt grisegjødsel. 5. Viser til at de ikke er varsla om forslag til endring, og at det er tilfeldig at de ble oppmerksomme på forslaget.	2. Til punk 2 og 3: Rådmannen kan ikke kommentere kirkevergens eventuelle motiver for valg av plassering av kirkestue. 3. Til punkt 4: Dette tas til orientering. 4. Til punk 5: Kommuneplanens arealdel gjelder hele kommunen, og en er ikke lovpliktig til å varsle naboer og grunneiere i slike store planprosesser. Dette varsles i lokalavisa og på kommunens hjemmeside.
61. Solberg, Hans Tollef	
<u>Boliger Vågård:</u> I høringsforslaget foreslås det å åpne for boliger nord for eksisterende boligfelt på Vågård. Solberg har følgende kommentarer for ønske om videre boligutvikling av sin eiendom gnr/bnr 92/1: Kommunen ga tidlig i planprosessen signaler om at sentrumsnære boligområder skulle prioriteres. Tross interesse for å utvikle deler av Ulvenåsen til boligformål, spilte derfor Solberg ikke inn forslag om dette. Da det nå åpnes for boliger i området ber han om at det gjøres en fornuftig arrondering, og ikke legges begrensninger for videre utvikling av området. Sydvendte del av Ulvenåsen er godt egna til boliger. Geiteryggen 1. Viser til sitt innspill om endring fra LNF til næring på et ca 40 daa stort område på Geiteryggen i tilknytning til Spenncon Rail. Etter grovsilingen av innspill lå dette innspillet inne som forslag til næringsområde. I høringsforslaget til ny kommuneplan er dette innspillet tatt ut. I mellomtida er tilgrensende områder regulert til næring, der Spenncon Rail har bygd	Fylkesmannen har fremmet innsigelse til forslag om nytt boligområde ved Vågård (B18), og rådmannen har imøtekommet dette (opprettholder som LNF-område i tråd med gjeldende kommuneplan). Dette ligger ikke i satsningsområde, og blir sett på som satelittutbygging. Det mangler god infrastruktur for trygge skoleveier, og kollektivtilbudet er begrenset. Vedr. Geitryggen: I grovsilingen ble området ikke anbefalt ut fra hensyn til jordvern, naturmangfold og behov. Formannskapet la derfor ut planforslaget til høring og off. ettersyn uten dette arealet.

fabrikk. Infrastruktur i området er godt tilrettelagt, bl.a. er det bygd ny vei i grensen mellom Solberg og den nye fabrikken. 2. Solberg har fått mange henvendelser fra næringsdrivende som ønsker å etablere seg i tilknytning til Spenncon Rail. Siden området etter grovsiling var foreslått som næringsområde har Solberg gitt positive signaler til næringsdrivende. 3. Området er i dag industrialisert. Aktører som har vist interesse har aktiviteter som gir lite støy, forurensning eller trafikk. For noen er synergien med Spenncon Rail viktig. 4. Eventuell konflikt med Vågård skytebane er redusert ved at skytebanen flyttes nordover. 5. Når det gjelder kvartærgeologi og geomorfologi kan ikke Solberg se at området skiller seg vesentlig fra eksisterende næringsområder i området. Ringerike satser stort på næringsutvikling, og dette området har fordeler ved å ligge i tilknytning til eksisterende næring. 6. Med bakgrunn i overnevnte ber Solberg kommunen gjøre en ny vurdering av innspillet. Dersom forslag til kommuneplan ikke skal legges ut på ny høring, ber han kommunen vurdere andre muligheter for å legge til rette for næringsutvikling av dette området.	
62. Strande, Per	
Strande eier gnr/bnr 96/1 i Krakstadmarka, og mener B_F8 må inn igjen som boligformål i kommuneplanens arealdel. 1. Kommunaldepartementet har ikke godkjent at B_F8 omdisponeres til boligformål. Departementet viser til at det naturlig å vurderer B_F8 og B_F12 ifm. revisjon av kommuneplanens arealdel, og at dette da kan vurderes ut fra et helhetlig behov for nye utbyggingsområder i Hønefoss. 2. Kommunestyret har ved 1. gangsbehandling lagt nevnte områder inn i ny arealdel i tråd med kommunens ønske for kommunedelplan for Kraktsadmarka. Strande støtter dette. 3. Utbygging av Krakstadmarka er viktig for å legge til rette for vekst i Hønefoss, utvikle byen på begge sider av elva, samt å utvikle sentrumsnære boområder med miljøvennlige transportløsninger.	Dette er avklart i kommunedelplan, og det vil ikke endre forholdene i kommuneplanen. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) godkjente ikke boligfeltene B_F8 og B_F12 i kommunedelplan for Krakstadmarka (brev 07.04.2017). KMD la vekt på at områdene innebærer omdisponering av dyrka mark av god kvalitet, og at kommunen har stor tomtereserve i godkjente byggeområder og et betydelig fortettingspotensial i Hønefoss by. KMD kan ikke se at det er sterke samfunnsmessige hensyn som tilsier at områdene skal omdisponeres. Kommunen har lagt vekt på at områdene vil øke boligantallet i området, og at dette er viktig for å redusere

4. Analyser ifm. kommunedelplanen viser at B_F8 og B_F12 er avgjørende for å skaffe tilfredsstillende økonomi i utbyggingen av Krakstadmarka nord (infrastrukturinvesteringer). Uten disse områdene blir muligheten for å realisere de 250-300 boenhetene i Krakstadmarka nord sterkt svekket. 5. B_F8 utgjør i overkant av 6 daa dyrka mark. I 1999 ble hele området fra Vesternbakken til Tandberg (Krakstadmarka) avsatt til framtidig boligformål (ca 900 daa). Dette var i tråd med gjeldende JAV som klassifiserer området til C (mindre sterke landbruksinteresser). Av disse 900 målene ble ca 180 daa tatt ut og tilbakeført til LNFR ved 1. gangsbehandling av kommunedelplanen i 2012. Av dette er ca 35 daa dyrka mark. Dette innebærer at å omdisponere B_F8 og B_F12 til boligformål ikke gir nedbygging av dyrka mark ift. når planarbeidet starta i 1999 og den JAV som gjaldt både da og nå. 6. B_F8 ligger nær nødvendig infrastruktur, noe som vil bidra positivt i fordeling av infrastrukturkostnader. Om B_F8 ikke tas med, vil området ligge som en enklave i vedtatte boområde. Ugunstig fra et driftsperspektiv.	tomtekostnadene. KMD mener det er viktig at kommunen legger til rette for fortetting og transformasjon innenfor eksisterende byggesone, og begrenser nye byggeområder utenfor sentrum.
63. Strande, Per og Øystein Frøyshov	
Viser til kommunedelplan for Krakstadmarka, og har følgende innspill: 1. Vegforbindelse Vesternbakken – Krakstadmarka og bruforbindelse i retning flerbrukshallen vil ha stor betydning for utvikling av Hønefoss. 2. Viser til uttalelse til kommuneplanens arealdel fra Hanne og Kjell Baug 23.08.2017, som Strande og Frøyshov er enige i. De mener også at B_F8 (gnr/bnr 96/1 tilhørende Per Strande) bør tas inn igjen som boligformål i videre behandling av kommuneplanen. 3. I arealdelen vises det til kommunedelplan for Krakstadmarka. Her inngår Støalandet sør som har en egen reguleringsplan (nr. 341 vedtatt 28.04.2011). I kommunedelplan for Krakstadmarka er denne reguleringsplanen lagt inn, med en byggegrense 50 m fra vannkant. I planbeskrivelsen til kommuneplanen er reguleringsplan for Støalandet sør listet opp som en reguleringsplan som fortsatt skal gjelde. Ber derfor om at 50 m grensen som går gjennom 4 regulerte tomter tas ut av kartgrunnlaget for Krakstadmarka. To av tomtene er allerede bebygd.	1. Tas til orientering. 2. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) godkjente ikke boligfeltene B_F8 og B_F12 i kommunedelplan for Krakstadmarka (brev 07.04.2017). KMD la vekt på at områdene innebærer omdisponering av dyrka mark av god kvalitet, og at kommunen har stor tomtereserve i godkjente byggeområder og et betydelig fortettingspotensial i Hønefoss by. KMD kan ikke se at det er sterke samfunnsmessige hensyn som tilsier at områdene skal omdisponeres. Kommunen har lagt vekt på at områdene vil øke boligantallet i området, og at dette er viktig for å redusere tomtekostnadene. KMD mener det er viktig at kommunen legger til rette for fortetting og transformasjon innenfor eksisterende byggesone, og begrenser nye byggeområder utenfor sentrum.

	3. Kommunedelplan for Krakstadmarka er en vedtatt kommunedelplan, som gjelder på lik linje med kommuneplanen. Dette er forhold som er avklart i kommunedelplanen.
64. Strømsodd, Kåre og Jorunn, og Bjarne Berger	
Klekken gartneri: 1. Bor i nedre Klekkenvei, som til nå har vært en rolig vei med 16 oppsittere. Klekkenhagen bygges nå ut med 34 boenheter. Strømsodd sin bolig har fått en 3-etasjes blokk rett utenfor gjerdet, på andre siden bygges ballbane så å si inntil tomta og på den tredje siden har et bolighus fått bruksendring til asylmottak. Videre planlegges utbygging av nedre Klekkenhagen med 12 boenheter. Eiendommen er «omringet», og det er ikke slik de ønsker å bo. 2. Eksisterende vei er smal og vedlikeholdes av dagens beboere. Veien er hardt belastet etter anleggstrafikk til Klekkenhagen. Vil få økt trafikk med støy/eksos, og det kreves utbedring for ny anleggstrafikk og nye boenheter. 3. Viser til foreslått boligutbygging på Klekken gartneri, og spør hva som skjer med bygda deres. Haugsbygd har vært ei god jordbruksbygd, med skog, bygdeveier og stier til rekreasjon for alle. Hvorfor skal jordbruksareal brukes til boligformål? Viser til vedtak i fylkeskommunen. Klekkenhagen, nedre Klekkenhagen og Klekken gartneri er dyrka mark. Det er fortsatt tilgang på egna tomter for boligbygging, som ikke er på dyrka mark.	Fylkesmannen har fremmet innsigelse til 7 av 9 foreslåtte nye boligområder i Haugsbygd, samt gitt en sterk anbefaling om at Klekken gartneri tilbakeføres til LNFR i tråd med gjeldende kommuneplan. Det er også en rekke negative høringsuttalelser knytta til boligbygging ved Klekken gartneri. Med bakgrunn i dette har rådmannen imøtekommet alle innsigelser med unntak av B20 og B26. I Formannskapsmøte angående begrenset høring, ble det vedtatt at B19 (Klekken gartneri) skulle tas ut av planen. Denne er dermed tilbakeført til LNF-område.
65. Støen, Hans Anton	
1. Minner om at det er et igangværende lovlig grusuttak på Støens eiendom gnr/bnr 52/1, innenfor *sikringssone – område for grunnvannsforsyning*. Viser til avtale mellom kommunen og grunneier om forholdet mellom grunnvann og grusuttak av 15.03.1985. Avtalen omfatter klausuleringsbestemmelser (kartfestet og soneinndelt). Støen mener dette i form og innhold kan sidestilles med en reguleringsplan. Bestemmelsene gir tillatelse til grustak på hele Støens eiendom i det klausulerte området, så lenge det skjer i samsvar med bestemmelsene. Det gis ingen grenser for maks uttaksvolum, og ingen begrensning i tid.	1. Rådmannen viser til tidligere tilbakemeldinger angående lovligheten av uttaket og vurderingen av hvilken betydning klausuleringsavtalen fra 1985 har. Det er ulik oppfatning mellom kommunen og grunneier når det gjelder disse spørsmålene. Rådmannen viser videre til pågående planprosess for Områderegulering for Ringerike vannverk Kilemoen. Ny klaulsuleringsplan for området inngår i dette planforslaget.

2. Støen ber om at den del av klausuleringsområdet som berører hans eiendom også markeres som *område for råstoffutvinning* på kommuneplankartet.	2. I forslag til ny arealdel er deler av eksisterende uttaksområde avsatt til råstoffutvinning. Dette er den delen av området som er berørt av tidligere uttak (noe tilpasset eiendomsgrense), og som det iht. nye klausuleringssoner og bestemmelser for Ringerike vannverk *kan* være aktuelt å tillate uttak. Rådmannen kan ikke anbefale å avsette områder til råstoffutvinning utover dette.
66.Teigland, Dag Olav	
Klekken gartneri: 1. Nærområdet vil i løpet av kort tid få 47 nye boenheter (Klekkenhagen og nedre Klekkenhagen). Er bekymra for den type bebyggelse og utnyttelse kommunen godkjenner. Med utbygging av Klekken gartneri til boligformål, vil området gå fra et godt, rolig eneboligstrøk, til et tettsted med alt for mange boenheter av en type som ikke passer inn i det etablerte. Grunnen til å bo i området er nettopp at det er et rolig godt boligområde. 2. Området er et godt landbruksareal med gartneridrift. Bekymret over at det er blitt enklere å bygge på dyrka mark, med en utnyttelse som overgår det som vil passe inn i det eksisterende. Dette er med på å ødelegge det flotte kulturlandskapet. 3. Nedre Klekken vei er bekosta og vedlikeholdt av dagens beboere. Veien vil bli mye mer belasta med allerede vedtatt utbygging. Har ikke hørt noe fra utbygger eller kommunen om dette. 4. Eier av Klekken gartneri har foreslått bygging av eneboliger, og det skal være inngått avtale om salg til en utbygger. Teigland er sterkt bekymra over å ha fått gjengitt uttalelser fra kommunens ansatte hvor det synes som de støtter utbygger i en vesentlig høyere utnyttelse enn det selger har ønsket. Anser dette som et brudd på kommunens plikt til først og fremst å ivareta innbyggere og ikke utbyggere. 5. Det er ikke lenge siden Fylkesmannen fikk medhold i at utbyggere i Ringerike ikke fikk omdisponere dyrka mark til boligformål.	Fylkesmannen har fremmet innsigelse til 7 av 9 foreslåtte nye boligområder i Haugsbygd, samt gitt en sterk anbefaling om at Klekken gartneri tilbakeføres til LNFR i tråd med gjeldende kommuneplan. Det er også en rekke negative høringsuttalelser knytta til boligbygging ved Klekken gartneri. Med bakgrunn i dette har rådmannen imøtekommet alle innsigelser med unntak av B20 og B26. I Formannskapsmøte angående begrenset høring, ble det vedtatt at B19 (Klekken gartneri) skulle tas ut av planen. Denne er dermed tilbakeført til LNF-område. Forhold rundt vei og trafikk er avklart i vedtatt reguleringsplan for Klekkenhagen.

6. Krever som nabo og beboer at kommunen tar hensyn til eksisterende beboere og miljø, og ikke godkjenner bebyggelse som vil medføre en vesentlig fortetting.	
67. Tronrud Eiendom	
Viser til innspill fra 2012 om at 14,5 daa av gnr/bnr 49/1 avsettes til boligformål. Arealet ligger inneklemt mellom boliger, sør for Veien skole. Jordforholdene gjør det nødvendig med vanning (vanskelig pga. inneklemt plassering), og arrondering gjør det vanskelig å kjøre med store maskiner. 1. Viser til brev fra kommunen i 2010, hvor det står at området er et C-område i JAV (jordpolitisk arealvurdering), og det opplyses at landbruksmyndighetene har signalisert at arealet kan frigis og det bekreftes at fylkesmannen langt på vei har forpliktet seg til ikke å gi innsigelse. Har fått opplyst at arealet nå har fått status som A-område i JAV. Grunneier er ukjent med begrunnelsen for endringen. 2. Overrasket over at området likevel ikke er foreslått avsatt til boligformål. Har oppfattet at kommunen har signalisert at området vil bli frigitt til bolig, men at omdisponering måtte avvente ny kommuneplan. Grunneier opplever at tidligere lovnader ikke følges opp. Grunneier opplever det som urimelig at tålmodig venting på behandling av innspill (7 år) medfører at forutsetningene endres uten varsel, og at innspillet dermed ikke anbefales. Ber om at kommunens tidligere anbefaling opprettholdes, og at arealet avsettes til boligformål.	Uttalelsen gjelder innspill om boliger ved Veien skole (nr 76). 1. I forbindelse med revisjon av kommuneplanen er det foretatt en revisjon av den jordpolitiske arealvurderinga (JAV). Ny vurdering tar utgangspunkt i landbruksverdier og jordvernhensyn, og har gått fra å være en politisk til en faglig arealvurdering. Landbruksarealene er klassifisert i fire klasser basert på ulike jordbruksmessige kriterier. Jordfaglig vurdering ble behandla i formannskapet 21.04.2015, og formannskapet vedtok at denne skal være retningsgivende for arbeidet med kommuneplanens arealdel, herunder ved vurdering av utbyggingsområder. Det aktuelle arealet ved Veien skole er klassifisert som A-område i JAV (meget sterke landbruksinteresser). 2. Når det gjelder tidligere signaler/lovnader har rådmannen forståelse for at det kan oppleves urimelig at området ikke er foreslått avsatt til boliger. Som planmyndighet må imidlertid kommunen ta hensyn til utvikling og endringer over tid, både når det gjelder kunnskapsgrunnlag, faglige og politiske føringer. Da den første jordpolitiske arealvurderinga for Ringerike ble vedtatt i 1994, var fokuset å finne landbruksområder som kunne omdisponeres og brukes til utbyggingsformål. Siden den gang har jordvernhensynet kommet sterkere inn i arealplanleggingen, og det er nå en nasjonal målsetting om å sikre og opprettholde matproduserende areal. Med bakgrunn i dette opprettholdes anbefaling om at arealet avsettes til LNFR i kommuneplanen.